

ABONAMENTUL:
Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/4

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Preludiile dreptății..

Arad, 29 Ianuarie.

Din clipa în care aripa feroasă a morții a început se fâlfăie lugubră peste câmpiile și plaiurile noastre, în sufletul popoarelor pornite la luptă încolțise plâpândă o rază de nădejde curată: din viforul însângerat al cruntelor măceluri se va pogori senină peste robii gliei pământestești, fecioara albă, zeța *Dreptății*, ținând în mâinile-i divine balansa de argint a răsplătirii așteptate.

Cu sufletul încălzit de speranța luminoasă a acestui simbol singular, au plecat la războiul voinicii Ardealului, pe cari poetul într-o sclipire de intuiție istorică, îi vede și acum defilând ca o „înduioșată turmă de iobagi.”

Și credința lor sfântă, era credința noastră a tuturor. Analistul sever al psihologiei războiului, a putut observa cu ușurință, cât de simțitor se modifică în sufletul mulțimii, anumite concepții seculare, ridicate la valoare de principii direcționale. Sub influența impetuoasă a unor factori de ordin *extern*, se produc, atât individual cât și colectiv, transformări *interne* surprinzătoare, cari dau naștere *armoniei sufletești* în rândurile celor mai disparate elemente, îndrumându-le spre frățesile cărări ale dezvoltării pacifice și roditoare. Orice observator mai superficial dar sincer al acestor fenomene de etnopsihologie, va fi tentat să creadă, că ele sunt preludiul fericit al unor mari prefaceri istorice, chemate să distrugă multe minciuni și să creeze o nouă epocă de strălucire în viața popoarelor. O astfel de părere a și început

să se înfiripeze la noi, luând tot mai mult caracterul unei convingeri generale. Pornind cu contele Stefan Tisza și mântuind cu cel din urmă diplomat de cafea, toți stăruiau să sublinieze minunata însuflețire prin care au răspuns neamurile acestei țări la glasul de chemare al tronului. Frământările politice, tensiunile naționale, dușmăniile aprinse și strigătul nedreptăților de veacuri, au amuțit deodată, ca sub vraja unei minuni fermecate. Furtuna gloatelor s'a potolit, iobagii s'au resemnat. Aveau și ei o credință mare în suflet, care-i urnia din cuprinsul vetrelor strămoșești: *dreptatea Domnitorului și îndurarea lui*.

Statornici în focul acestei credințe, șomii Ardealului au biruit cetăți tari și au întors taberile dușmanilor în fugă. Nimic nu poate opăci avântul cuceritor al acestor legionari, cari de 18 luni înfrumusează rapoartele lui Höfer cu șarje strălucite și eroism neîntrecut. Gloria lor se înseamnă acasă, prin fluturarea drapelului și marșuri de muzică. În convorbiri particulare, pe străzi, sau în cafenele, în adunări ori în presă, li se cântă osanele și mai presus de toate li se pune în perspectivă *egalitatea de drepturi*, cu o profunzime de generozitate nelimitată. În atmosfera aceasta de mișcătoare concilianță și bunăvoință, poporul românesc loial și eroic, vede un act de *dreptate istorică*, pe care a pretins-o de lungi veacuri în numele eternelor principii de libertate națională, nu numai ca o recunoaștere a fidelității sale, ci și ca o cerință elementară a *umanității*, pe care trebuie să se razime orice stat de drept în drumul evoluției sale. Dacă jertfa de sânge, care curge și astăzi ca de-atâtea ori în trecut, în valuri bogate și dureroase

pentru apărarea patriei comune, va fi compensată prin *recunoașterea integrală a națiunii românești*, conducătorii monarhiei pot avea siguranța, că prin aceasta au săvârșit unul din acele importante acte politice, pe care se va făuri consolidarea și înflorirea imperiului habsburgic.

Orice bărbat de stat obiectiv și înzestrat cu simțul realității în aprecierea problemelor de politică internă, va trebui să admită, că aceasta este unica soluție justă și înțeleaptă pe care poporul românesc o cere de sute de ani, nu numai ca o condiție legală a existenței și dezvoltării sale armonice, ci și ca o garanță solidă a trăiniceii și fortificării statului, prin democratizarea succesivă și sinceră a instituțiilor sale de drept public și privat.

Acesta este punctul de vedere legal și istoric ce-l reprezintă neamul nostru sub aspectul politicii naționale, și dacă în cursul vremurilor, diferitele sisteme de guvernare nu i-au admis îndreptățirea, credem cu toată tăria că cel puțin acum, îl *justificăm* cu vârf și îndesat, eroismul glorios și morții fără număr, sacriificați pentru patrie în acest războiu blestemat. De aceea suntem în drept să nutrim în sufletul nostru speranța, mângâitoare, că *tronul se va pleca în fața națiunilor credincioase și jefitoare*. Precizând astfel credința noastră colectivă și unitară, în legătură cu evenimentele actuale cari au să determine soarta viitoare a poporului românesc, suntem siliți să ne oprim asupra unor tendințe și fenomene cari ies la suprafață în spiritul public unguresc, fiindcă ele ar putea avea o influență păgubitoare asupra însuflețirii popoarelor, cari astăzi se luptă pentru viitorul și siguranța statului.

La noi în sat.

Trăiau îndușmăniți din veac
Norocul și Amarul
Unul avea un singur lan
Cellalt întreg hotarul.

Norocul într-o zi s'a dus
Sub steag în țări streine
Și-l mult de-atunci, e mult de când
S'a dus și nu mai vine.

O! nu 'ntrebați unde s'a stins
Norocul 'nstrăinat
Că Amarul ne-a rămas în sat
Și ne-a robît tot satu?

N. Petreanu.

Artistul ardelean.

(Studiu satiricomic).

Moto și întâmpinare.

Mult iubite cetitor!
Un cuvânt lămuritor:
Pe artiști, eu nu-i hulesc
Ci fac haz de ei, glumesc...
Precum poate fie-cine
Să râză și el de mine.
Căci eu n'o să-mi ies din fire
Nici n'oiu protesta 'n „Unire”
Cum făcu plin de mânie,
Mai deunăzi, Dr. Prie.
Gluma „Doi trați în Christos”
Răsucindu-mi-o pe dos,
Mă poeni cu ea la mir
Încât s'astăzi tot mă mir
Cum de n'am murit?... de-s viu?
Ba 'ndrăznesc, de mai și scriu...

Autorul.

Doamnei Lucia Cosma.
I.

Se naște în cutare sat ascuns după spatele lui Dumnezeu. De obicei din părinți țărani, meșteșugari sau popi. Foarte rareori din slujbași.

Se întâmplă și *minunea*, că artistul se na-

ște la oraș, din părinți bogați. Atunci natura grăbește să readucă excepția inexplicabilă, la regula generală: sau că falimentează tat'-său, sau că acelaș divorțează de mă-sa, tocând restul averii cu chefurile și cărțile. La toată întâmplarea încă înainte de-a atinge pubertatea, tânărul nostru artist se pomenește *tinichea*.

Când să se 'nscire la facultate, îl ajunge *altă* bucurie: după un *macao* disperat, pe tatăl îl lovește damblaua catastrofală, iar fiul ruinat trebuie să-și înceapă calvaria suferințelor. În bezna desnădejdiei sale, o singură rază de lumină: ea îl ispitește din lumea durerii în împărăția mângâietoare a *artei*. Scrie...

— Teoria descendenței și situației materiale a artistului se poate reasuma așa: Cu cât sunt mai sănătoși părinții artistului, cu atât ei vor trăi o viață mai îndelungată, fiind însă pururea *letteri*. Cu cât vor fi mai bogați, cu atât vor săraci și muri mai *repede*. Artistul născut în sărăcie e, de obicei, tare de construcție. El luptă vitejește, vara, cu întunecimea și igrasia odăii, iarna, cu lipsa paltonului s'a lemnului de foc — în toată bunăvremea, cu foamea. Fi-
rește, că se stinge 'n curând.

Artistul născut în bogăție are dezavantajul părinților bolnăvicioși, fiind la rândul său, candidat sigur la neurastenie, fizice sau paralizie. Lupta lui cu mizeria propriu zisă începe, ce e drept mai târziu, dar durează cu atât mai pu-

Observatorul atent al vieții politice și sociale din cursul războiului, a avut adeseori prilej de-a constata, cum se ivesc prin toate colțurile secături intelectuale, cari constituindu-se oameni politici, după fiecare biruință a trupelor noastre, înălțau steagul imperialismului maghiar în cel mai vinovat și jignitor înțeles al cuvântului. Bietele naționalități, cari nu se băteau cu sticle de șampanie, ci cu obuzele ucigătoare ale dușmanilor, erau judecate în absență și înlăturate din harta de marmoră a statului unitar. Psihologia acestor indivizi generis nullius, e cât se poate de semnificativă și periculoasă, fiindcă ea s'a transpus și în presă, amenințând să inficizeze opinia publică și să invenineze armonia ce s'a stabilit, între diferitele neamuri ale acestei țări. E nu numai o lipsă de tact elementar, dar și de complect bun simț, să sfidezi cu atâta îndrăsneală demnitățile și orgoliul naționalităților, cari se prăpădesc cu miile, de ce? ca acești imbecili cu alcovuri calde și căpățina neciuruită de gloanțe, să le pună în vedere ca o supremă recompensă, *amularea ființei lor naționale* și contopirea inexorabilă în masa rasei dominante. În vreme ce contele Stefan Tisza preconizează în formule diplomatice rafinate, principiile deplinei egalități de drept, vestind libertatea limbii și a culturii, acești irozii caraghioși se etalează în presă cu viceliul maghiarizării. Iată-l d. p. pe d. Pásztor Árpád plimbându-se prin satele slovacăști în luna lui Septemvrie, și în loc să se cutremure de ravagiile căzăcești și jalea bietilor oameni rămași pe drumuri, d-sa se indignează, că băieții de școală nu știu ungurește. Răstignirea cu inscripție cirilică stă așa de rău lângă Himnusz-ul tricolor, atârnat de pereții școlii. Această tovrășie i se pare infamantă, deci propune în mod sumar și sentențios: „Iskolák falára e helyett, hogy: „Gör. kat. elemi népiskola”, ezt kell iratni: „Magyar kir. állami népiskola”. (Cf. „Az Est” Nr. 249—915). Și fericit d. Pásztor sboară cu automobilul, rămânând orb în fața mizeriei ce sugrumă pe nenorociții din țara părintelui Hlinka.

S'ar putea întâmpla însă, ca în școala populară de stat, opera aceasta de înstrăinare

sufletească să nu dea roadele așteptate. Prin urmare e necesar un plan metodic, sistematic. Vor începe deci cu azilele, pe cari statul să le înființeze în fiecare comună, bineînțeles cu limba de predare exclusiv maghiară. „Astfel — zice un mare diplomat ungar — cu 20—30 de azile vom maghiariza în câțiva ani întreaga slovacime” (cf. „Az Est” din 6 I 1916). Dacă n'am fi convinși că această epidemie spiritală este grandața bolnavă a unor capete, ar trebui să deplângem dispariția apropiată a națiunii slovace, care, ca și noi, sângerează astăzi pe câmpurile de războiu în nădejdea sosirii ceasului de dreptate națională.

Dar fierbințeala maghiarizării, crește în proporție cu toleranța societății și cu inconștiența bunilor creștini, cari deschid ușa la țipetele lor de colindători, amețiți. Uite-l pe patriotul cetățean Bodnár János, cum își face de cap în ziarul orădan „Szabadság”. Acest domn e incaltea mai radical decât toți tovarășii săi. D-sa pur și simplu ne scoate din moșiile strămoșești, ne pune calabalicul în car și ne trimite pe vecie în Zala ori Árva megye. Ca să ne piară sămânța d. Bodnár ne colonizează foarte inteligent: dă tot câte 8 Români pe mâna alor 100 de Unguri. Acești desrădăcinați n'au voie să-și ridice școală, ci în scopul desnaționalizării lor cât mai urgente sunt datori să meargă în școala statului. Iată cum ar fi să se realizeze, trista tragedie a sârmanului Fekete Józsa. Iar în casele și moșiile de cari au fost despoiați prin rapacitatea generoasă a dlui Bodnár, vor fi aduși Maghiarii emigrați în toate părțile lumii. Prin executarea riguroasă a acestui proiect genial, toate naționalitățile se vor duce în scurtă vreme pe apa Sâmbetii, născându-se majestos oceanul imperiului maghiar unitar. Toată socoteala face numai 650 milioane de coroane. Bun și ieftin, vor striga toți pistruiții perfizi din coteria patrioților de duzină. Însă orice om cu scaun la cap va trebui să presupună, că autorul unei astfel de chimere nebune, e un iresponsabil căzut din lună, care nu-și dă seama de noțiunile și realitățile cu cari operează locui-

torii revoltatei noastre planete. Tocmai din acest motiv nici nu ne gândim să combatem pe d. Bodnár János.

Datoria noastră de gazetari ne silește însă, să relevăm aceste simptome morbide, cari au făcut o revoltătoare impresie asupra poporului românesc și să atragem asupra lor atențiunea confracților din presa maghiară, serioasă, a cărei chemare imperioasă este, să distrugă astfel de porniri periculoase, în măsură să reducă nu numai demnitatea unui popor, ci ceea ce este mai grav, în stare să invenineze raporturile de armonie răsboinică ce s'au stabilit între diferitele naționalități ale patriei amenințate. Și acest pericol, ar fi cel mai fatal pentru desnodământul fericit al războiului.

Nu e numai ridicol, dar și deonorant pentru un popor ce se respectă, să mai tolereze și în aceste zile de primejdie comună, astfel de propagande a căror țintă condamnabilă este desființarea națională a acelor popoare cari sângerează pentru acelaș tron și aceeaș patrie. Dealtfel noi repetăm din nou ceea ce oricare sociolog minuscul e în stare să înțeleagă: Pentru ca desființarea noastră să devină o *realitate*, o singură formulă e posibilă: intervenția divină. Dar spre norocul nostru, Dumnezeu nu-i după cum spune părintele de pe Târnave în bibliceasca sa înțelepciune.

Țara noastră e bântuită astăzi de multe nevoi. Și e cea mai crudă ironie a sorții să vezi, că pe când moșnegii și copiii din cupriusul țării adună cu resemnare *urzici* din toate părțile pentru armata luptătoare, Bodnării cafenelelor se prăpădesc acasă de grija maghiarizării, purtându-i viceliul în chioțe răgușite. Cât de mult se potrivește la aceste stări de psihologie socială anormală, înțelepciunea proverbului românesc: „Satul arde...”

Nădăjduim cu toată convingerea sufletului nostru, că presa și societatea maghiară cultă, va ști să suprimе cu toată bărbăția astfel de curente nenorocite, spre a nu vedea în menținerea lor preluțiile triste ale dreptății ce ne așteaptă...

tin. Eroul lipsit de voință sucumbă în doi-trei ani.

Intre felurile de-a *muri* ale artiștilor, încă e multă asemănare.

Artistul născut din țărani sau popi, moare numai după ce a zălogit ultimul petec din moșia părintească. Artistul născut în prisos, înainte de a-și închide ochii, dă ultimul asalt desnădăjduit asupra redutelor *financiare* care-i opuseseră dărză rezistență: cu cea din urmă poliță, „ilustrul răposat” spera să-și mai prelungească firul zbuciumatei vieți.

Un fapt rămâne absolut confirmat de istoria literaturii noastre contemporane: în Ardeal nu s'au pomenit părinți îmbogățiți de pe urma muncii fiilor-*artiști*.

Câteva chestiuni, cari îndreptătesc răspunsul competent al *pedagogilor*.

Desigur artistul nu-i un *prost*. Pentru ce trece totuș prin liceu, ca cănele prin apă?

Dacă e *poet*, în sexta sau septima, el rămâne repetent din Fața românească. (Nu) vorbă, după câțiva ani, când e la facultate, are o satisfacție drăcească: îl prinde pe iubitul său profesor de românește hrănindu-și știtul rahitic cu fraze furigăsite din „proza clasică a scriitorului nostru” — „măgariul” de ieri-alaltăieri, al profesorului).

Pictorul cade, de obicei, din desenul geometric, iar viitorul *compozitor* (inchipuit-ivă

ghinion!) cu ocazia examenului de maturitate, rămâne ca vitelul la poarta cea nouă, în fața celei mai elementare întrebări din... *acustică*.

Dintre toți artiștii, pare-mi-se *actorii* se mulțumesc cu *mai* puține clase gimnaziale. Ceilalți mântuie educația lor formală cu liceul. Câțiva trec și prin facultăți dar convingându-se iute și de grabă de „prostia” profesorilor... nu mai dau nici un examen. Excepție fac doar *pictorii* și *sculptorii*, dintre cari cei mai mulți iau diplome în regulă.

Poetul ardelean, în trecut.

Înainte cu două-trei decenii, poetul de calibru, n'o putea duce mult în Ardeal. Atmosfera noastră îl înădușea ș'apoi d. *Titu Maiorescu* decretase că *naționalismul* nu poate furniza educația traică pentru *poezie*. De aceea poezii treceau munții. Unii numai decât după absolvirea gimnaziului, alții după luarea „absolutorului” dela facultate. Era limpede: în mediul acesta scăzut, ei mureau de *două-ori*, și ca poezi și ca Români. „Libertate!” — striga poetul aproape asfixiat — și pleca în „Țară”.

La București, libertate câtă vrei!

„Liber să trăiești, cum poți; ești liber să dobândești o slujbă, după ce ai făcut cunoștință cu madam *Protecția*; ești liber să mănânci și să beai, dacă ai parale; în schimb, neavând gologani, poți flămânzi în deplină libertate, a-

ducându-ți cu drag aminte de temnița din Seghedin, unde, deși *pătimei* pentru națiune, totuș aveai: o cameră luminoasă, mâncare de trei-ori la zi, vin de două-ori, plus tutunul primit regulat, dela colegii tăi de redacție.

Să nu uităm însă, că pe lângă libertatea nelimitată, poetul mai căuta 'n București și... puțină *glorie*, pe care mai curând sau mai târziu, o și găsea. Venia gloria repede, — se trecea și omul repede. O dobânda cu *mai multă* trudă, — trebuia necesarminte s'o ducă mai mult, din zile.

Fără să scădem o *cirtă* din meritele fraților noștri *liberi* pentru cultura și literatura noastră, — trebuie totuș să constatăm, că'n „Parisul orientului”, la începutul carierei sale, orice poet ardelean rabdă de foame. Firește, la anumite intervale și ele scad paralel cu faima-i literară crescândă. După cum trece timpul, poetul define cam următoarele slujbe: corespondent al ziarului X din Ardeal, gazetar bucureștean, custode la muzeu, vicebibliotecar la academie, funcționar superior în ministerul de culte... etc. etc. nu se poate zice, fiindcă nici unul n'a ajuns încă ministru. Poate, de-acți înainte!

Odată stabilit în Țară, poetul ardelean nu mai face politică militantă*). Atât viața-i ideo-

*) Războiul european a schimbat multe stări și năravuri. Azi, poezii trecuți dincolo, fac strajnică politică, am putea zice, numai politică.

Pentru-ce n'a intrat încă România în războiu? Ea a fost surprinsă de războiu nepregătită.

România așteaptă momentul oportun. — Un consiliu de miniștri român. — O întrebare a senatorului italian Mazotti. — D. Busche la d. I. Brătianu și la d. Al. Constantinescu. — Ce a declarat România Greciei? — Ministrul român d. Tr. Greceanu în București. — Vânzarea celor 80 mii vagoane.

Arad, 29 Ianuarie.

In ziarul bucureștean „Naționalul”, d. profesor universitar Const. M. Sipsom, în două articole consecutive caută să ale înțelesul neutralității României, și ajunge la aceste constatări:

Cum se poate explica că România — ale cărei interese esențiale erau cuprinse dela început în complexitatea războiului general din Europa — s'a abținut până astăzi, de a valorifica prin acțiunea sa aceste interese?

Ce a putut determina starea de inerție în care ne găsim, atunci când nu există nici un stat european, având ceva de reclamat, sau apărut, adecă interese amestecate în acest războiu, care să nu fi intervenit în el? Căci Spania și Portugalia, Suedia și Norvegia cari nu s'au mișcat, n'au nimic esențial de revendicat în Europa, nici nu sunt expuse de a fi atacate de nimeni.

O neparticipare la acțiune poate fi justificată în primul rând prin *neputință*. Lipsa de forță activă în oameni sau munițiuni, imposibilitatea de a se impune determinată de superioritatea covârșitoare a aceluia în contra căror trebuie luptat, sunt cauze de neputință cu condiție ca să rezulte din observarea unei reale și absolute inferiorități, iar nu dintr'o temere superstitioasă și exagerată. Când se constată o asemenea imposibilitate rațională de a lucra, mărturisirea ei, e considerată ca o decizie cuminte, căci ea este afirmarea cugetată a imposibilității realizării unei sarcini care depășește puterile aceluia cărui îi incumbă, ceea ce n'are în sine nimic de înjositor nici pentru un individ, nici pentru o națiune.

Inacțiunea noastră, s'ar putea însă explica astfel: *România a fost surprinsă de războiu nepregătită*. Atât din punctul de vedere politic, cât și din cel material și militar, ea avea nevoie de timp pentru a se organiza. Această explicațiune nu poate justifica decât inacțiunea din primul timp al războiului. Căci oricât de înceată ar fi o pregătire ea nu se poate concepe, întrecând cel mult șase luni, din momentul producerii războiului.

După trecerea acestui interval de timp, ea

pierde orice virtute justificată, căci ce poate fi o preparațiune care de 16 luni, timp în care în mod normal războiul însuși putea fi terminat.

Nu voiesc să cred mult, într'o altă ipoteză, aceea care ar întemeia inacțiunea noastră, pe nehotărârea orientării politice externe a statului nostru.

Când o țară nu caută decât realizarea intereselor sale proprii, aceste interese sunt născute din momentul începerii războiului și nu se pot determina de eventualitatea succesului unuia din adversari, numai mințile întunecate de setea de profituri, pot confunda interesele unei țări cu dobândirile de bogății fie ele teritoriale ale statului, sau cu acele ale locuitorilor săi.

Ori în această concepție se urmărește nu interesele țării, ci câștigurile ei materiale, ceea ce e cu totul altceva.

O țară în acțiune ar trebui să fie căzută în cel din urmă grad de abjecțiune morală, pentru ca să-și propună o asemenea politică.

Așteptarea în umbra unei situații nelămurite prin disimularea abilității gândirii, având ca armă de predilecție o diplomație care se confundă prea mult cu minciuna, pentru a putea fi legitimă, pândirea momentului în care, acel asigurat de prietenie și de concurs util va fi slăbit, pentru a te uni cu adversarul său spre a-l prăda; sau a momentului în care, el victorios, te vei alipi de dânsul pentru a profita de prădarea celui alt; și astfel fără muncă, fără sacrificii, fără risc, a te asvârli totodată, indiferent de cine este el la desbinarea învinsului și în ajutorul învingătorului; acest cortegiu de decăderi morale, nu poate constitui politica statului român.

O explicare mult mai deceptă și mult mai autorizată a expectativei noastre constă în a spune, că orientarea politică a României fiind definitiv făcută, în singura direcție în care o îndrumă adevăratele și înaltele sale interese, ea își găsește în așteptarea momentului celui mai oportun, și deci celui mai util sie-și și aliaților ei, al intervențiunii sale. Așteptarea *momentului oportun* unei acțiuni e o noțiune sănă-

toasă de care însă nu trebuie abuzat. Ea poate justifica o inacțiune atât timp cât nu a trecut un interval prea lung; și cât nu s'a constatat că circumstanțe oportune repetate s'au prezentat, și au fost lăsate să treacă.

Intârzierea acțiunii pentru momentul în care întreprinderea României va fi mai sigură, mai pregătită de sacrificii și de pierderi, teama de a compromite interesele materiale și existența statului, ezitarea de a lua o decizie desigur gravă, pare a fi *mobilele determinante a inacțiunii noastre*.

Prima datorie ar fi după acest sistem, de a nu se risca nimic din ceea ce statul român este astăzi, pentru dobândirea aceea ce aspiră de a deveni mâne. Acest mod de a vedea este însă greșit; cari dacă nemiscându-ne situația noastră anterioară n'ar putea fi compromisă în nimic, teoria prudentă expectantă, s'ar putea justifica pentru mentalitățile reduse la cercetarea practicului.

Dar această simțire uscată, constituie și un calcul greșit. Căci *România riscă mai mult prin nemiscare, decât prin acțiune*, nimeni nu respectă o prudentă egoistă determinată de teamă și de neputință. Toate urile, toate nevrozele statelor înconjurătoare a căror energii se vor fi multiplicat prin acțiune, și a căror forțe se vor fi mărit prin dobândiri, se vor uni cu tot disprețul, cu toată revolta legitimă pricinuită încă de atitudinea noastră de speculă față de toți, pentru a ne face să simțim că cineva nu evită pierderile când nu vrea să riște nimic, și că nu e permis nimănui să pretindă a rămânea neatins, atunci când tot ce-l înconjoară participă la mișcare. Teamă de risc nu e o atitudine înțeleaptă, nimic nu-ți poate face nici păstra, decât riscând, decât lucrând, decât trăind. Căci viața este mișcare și risc.

E o lege a duratei și a permanenței că acel care nu consimte a deveni, încetează de a fi; or pentru a deveni, trebuie să riști existența de acum. Acel care iubeste viața sa numai pentru a o conserva, o va pierde. Prudentele exagerate sunt lacune sufletesti.

Un consiliu de miniștri român, s'a ținut la începutul săptămânii acesteia la București. După ziarul „Adevărul” acest consiliu a ratificat toate măsurile luate pentru executarea contractului definitiv încheiat cu Englezii pentru cumpărarea celor 80 mii vagoane cereale.

Consiliul a aprobat apoi măsura luată de d. Al. Constantinescu, ministrul demeniilor, de a împiedeca vânzările clandestine de cereale cari se fac, declarându-se ca rechiziționate

logică, cât și cea materială se așează pe baze tot mai largi. Privirea lui de vultur cuprinde întreg orizontul Românismului, neținând seamă de culorile politice, cari dela înălțimea asta se sterg cu desăvârșire. Va să zică, poetul trăiește bine și cu „ai noștri” și cu „ai voștri”.

Fără doar și poate, Bucureștii consacră talentele poetice din Ardeal. Dar un curiosum: cu cât scade poetul în ochii bucureștenilor, cu atât crește valoarea lui în fața ardelenilor. Întrebare: suntem noi ardelenii mai *proști* decât ei, sau mai *buni*?

Moralul poetului trecut „dincolo” e destul de rezistent și — dac'or fi existând — apucăturile „piscine” ale poetilor ardeleni stabiliți la București, trebuie să fie de origine foarte recentă.

„Furnica” are cuvântul!

Poetul, în prezent.

Cu scăderea rapidă a „analfabetismului” în sânul „inteligentei” noastre, poetul de soiul a ajuns să poată trăi bine și în Ardeal. Mai mult! Situațiunea lui, față de a lui Eminescu bunăoară, e... strălucită. Dar s'o luăm *da capo*.

Dupăce a colindat pe la universitățile din Cluj, Pesta, Berlin și celelalte, poetul rătăcitor se pomenește într'o bună zi d. e. la *Mentone*. Aci, dă de el scrisoarea unui prieten de acasă, care între altele, îi comunică: „...apropos, era să-mi uit! Inchipuește-ți dragă, secăturile dela Gojdu ți-au ras bursa pe motivul stupid

că nu ți-ai legitimat „progresul în studii”. Ha! Ha! Ha! Auzi pretenție absurdă? Tu să le dovedești 'mnealor, c'ai „învățat ceva!... Analfabeții!”

Poetul bea în ziua asta mai mult ca de obicei, apoi, jurând răzbunare cruntă, se 'ntoarce în Ardeal și intră la gazetă. Cu toate că ia numai o sută de coroane lunar, el bagă în spaimă o lume întreagă de oameni pacinici. Ca un *Samson* infuriat el zgâție toți pilăștrii, pe cari se raziună învechita clădire a națiunii... „Astra”, „Comitetul național”, „Fondul pentru creșterea...”, „Clubul comitatens din loc”, „Reprezentanța fundațiunii Gojdu”... „cangrenată de urciosul nepotism și protecționism ce amenință adevărata intelectualitate a acestui popor nenorocit, creându-i o clasă hibridă de conducători *analfabeți*, provăzuți cu câte o diplomă ca vai de ea...” și dă-i, dă-i!!

Un fenomen interesant: Cu cât ia mai multă leafă, cu atât mai sigur, războinicul poet se apropie de partid. Adecă pardon! Cu cât se apropie de partid, cu atât va progresa în leafă. Acești poeți-gazetari duc viața de boemi. Între poet și băncile românești din patrie se înstăpânește o legătură indisolubilă, pe care numai moartea o curmă.

Datoria poetului e ca umbra muritorului de rând: Cu cât crește poetul, cu atât i se întinde seria polițelor.

Într'o seară rece și ploioasă de Octomvrie, pe poet îl frământă cu amândouă mâinile un gând întunecat: „să-și vândă libertatea”.

Poeții zilelor noastre nu mai sunt „entuziaștii generației dela 48”. Valurile revoluției economice a veacului l-au atins și pe literat în splendida-i izolație. Zic, poetul modern e *practic*. El știe foarte bine, că *libertatea* e bunul lui suprem. Prin urmare, dacă-i vorba să-l dea, îl dă *scump*: sau față sveltă împreună cu sinecură grasă; sau slujbă ușoară și sigură; sau legături tari cu lighioane mari — sau toate laolaltă, ceea ce-i preferabil.

Un *prost* se întreabă: „Cum se face, domnule, că poetul așezat într'o slujbă hodinită, cu legături pecuniare de prima bonitate și pe deasupra *vecinic* cu mâna în portofelul soaceră-sa — duce totuși *vecinică* lipsă de parale?”

Răspund: „Întrebare analfabetă. Habar n'ai, domnule, de psihofiziologia unui poet! D-ta nu știi, că între poet, sufletul și portofelul lui există o tainică relațiune.

Mă rog: poet mic, — suflet mîtitel; poet mare, suflet idem, ergo pungă *spartă*. Sunt poeți enormi, cari au, în ziua lor, un „suflet adânc, ca oceanul”.

Te poftesc să socotești ocazional, cam câte vagoane de napoleoniori ar putea înghiți bunăoară... oceanul pacific?

acele stocuri de cereale disponibile și cari n'au fost vândute prin comisiunea centrală.

S'a discutat chestiunea exportului de vite și consiliul a autorizat, pe baza raportului ministrului domeniilor, să permită exportul cârnei de vite mari, oi, capre și porci, numai 20 la sută din cantitățile disponibile și în schimbul compensațiunii materialelor de cari are nevoie România. Se va permite dar tăierea și exportarea cârnei din România pentru puterile centrale a 6000 vite mari, a 20.000 oi și capre și a 14.000 porci.

Consiliul a luat în urmă ultimele dispozițiuni pentru constituirea și funcționarea comisiunii de import.

S'a aprobat apoi comandarea în străinătate pentru 5 milioane sulfat de cupru, sfoară de Manila etc.

Senatorul italian Mazzlotti relevă în „Messaggero” chestia, dacă a fost cuminte din partea miniștrilor de externe ai oarecăror state ale Inteligerii, să declare în publicitate, că România nu va căpăta niciodată nici cea mai mică bucată din Basarabia, și tocmai în momentul când polițianii români au asigurat la Roma, că este sigură intervenția României alături de Quadrupla.

Ziarul „Dimineata” anunță că d. I. Brătianu prim-ministrul român a primit într'o lungă audiență pe d. Busche, ministrul Germaniei la București.

Acei dintre diplomați cari au văzut pe d. Busche, după audiență — au rămas cu impresiunea, că ministrul Germaniei are instrucțiuni să insiste pe lângă guvernul român pentru a dobândi asigurări că în viitor, România, are să-și afirme o neutralitate definitivă și lipsită de orice demonstrațiune de ostilitate față de puterile centrale.

D. Busche a fost primit, apoi, în audiență de către d. Al. Constantinescu, ministru de domenii.

„Adevărul” anunță: La Sofia se știe că România e în contact cu Grecia.

România a declarat Greciei că în urma nesuccesului ultimei ofensive rusești, România va continua să observe neutralitatea.

Ni se anunță din București, că d. Trăsnea Greceanu, ministru plenipotențiar român, directorul protocolului în ministerul de externe, a sosit în București, venind dela Viena.

Cetim în „Viitorul”, oficiul guvernului român:

Contractul pentru vânzarea celor 80.000 vagoane guvernului englez a fost încheiat alaltăseară fiind semnat deoparte de către dnii Al. Constantinescu, ministru de domenii și președintele comisiei centrale de export, d. Vintilă Brătianu, membru al acestei comisii și Fotin Enescu, directorul Băncilor populare și de altă parte de către d. I. Pitts, reprezentantul biroului britanic în numele Angliei.

Dată fiind imposibilitatea de a transporta pentru moment această marfă în Anglia, ea va rămâne pe loc așteptând ca să poată fi transportată. Odată livrarea efectuată marfa va fi sau transportată în magazinele închiriate sau în magazinele construite de Englezi sau va fi dată în paza chiar a vânzătorilor, după o prealabilă înțelegere pentru fiecare caz în special.

Pretul va fi plătit imediat în lei de îndată ce livrarea va fi făcută. Probabil că delegații biroului britanic vor începe să accepte marfa cu începere dela 1 Februarie st. n.

Livrările vor trebui să fie terminate până la 1 Iulie viitor.

Cardinalul Mercier la Roma.

Arad, 29 Ianuarie.

Cetim în numărul dela 23 Ianuarie al organului elvețian *Gazette de Lausanne* următorul articol despre călătoria la Roma a personalității bisericesti belgiane, cardinalului Mercier:

Italia și Roma mai ales au făcut cardinalului Mercier o primire triumfală. Din clipa când ilustrul primat al Belgiei a pus piciorul pe pământul italian, el a fost obiectul manifestațiunilor celor mai entuziaste și mai călduroase. În toate găurile dela Milan la Roma, mulțimea se îngărâmi să-l salute și pretutindeni i s'au oferit flori; mulțimea își descoperi capetele respectuos la trecerea trenului. În Roma, mai multe cercuri de persoane au venit să-l aștepte la gară și i-au făcut cea mai grandioasă și mai spontană demonstrație. Cu strigăte de: „Trăiască Belgia”, „Trăiască cardinalul Mercier”, „Jos Germania”, a fost întâmpinat de populația Romei arhiepiscopul din Malines, și deja dela instatația sa în Colegiul belgian el nu încetează să primească din partea tuturor claselor societății române dovezile cele mai afabile de simpatie. Din toate părțile i se fac cadouri și i se aduc buchete de flori. Nu este personalitate de seamă a Romei care să nu grăbească a se înscrie la Colegiul belgian. O repet, aceasta este un adevărat triumf a cărui semnificație imi pare superfluu s'o amintesc.

Fără îndoială, Cetatea eternă ține să dovedească venerația sa pentru omul, care, astăzi încarnează în chip așa de măreț și nobil patriotismul belgian, cauza Belgiei trezește simpatii universale.

Demonstrațiuni de simpatie și afecțiune pentru Belgia, însă ele înainte de toate demonstrațiuni anti-germane. Nu trebuie să fie nici o îndoială în această privință.

Cardinalul Mercier, în dimineata a doua a sosirii, a avut o foarte lungă întrevedere cu papa. Cu toate că la Vatican se observă o extremă rezervă, nu ne înșelăm când afirmăm că primatul Belgiei va fi făcut lui Benedict al XV-lea un expozeu.

Și nu este inutil să observăm că chiar în ziua când a sosit la Roma cardinalul Mercier, episcopatul belgian a dat publicității memorandumul, de care am amintit într'altă zi, trimis și episcopilor germani. Memorandumul a fost trimis la 21 Noemvrie ultim. Episcopii germani au avut timp să-l ia la cunoștință și să răspundă: ei n'au consimțit propunerii episcopilor belgieni ca să constituie un tribunal de onoare. Aceasta este dovada cea mai puternică că ei se află în imposibilitatea de a respinge teribilul act de acuzațiune ridicat de episcopii belgieni contra autorităților germane. Această tăcere a episcopatului Germaniei este atât de semnificativă și va produce în lumea eclesiască romană cea mai penibilă impresiune. Cine tace — consimte. Nerăspunzând episcopilor belgieni, episcopii germani mărturisesc implicit că ei n'au nici un cuvânt contra acuzațiunilor formulate de colegii lor din Belgia.

Nu credem ca vizita la Roma a cardinalului Mercier ar avea consecințe în ce privește atitudinea Vaticanului și că va rezulta un protest al papei, astăzi când el este în deplină cunoștință a adevărului, — însă vizita nu va fi fără folos căci a provocat în Roma și, în întreaga Italia un plebiscit al simpatiei și venerației pentru marele cardinal

Noui încercări pe terenul economic național.

Baden bei Wien, Ianuarie 1916.

În cadrul organizațiunii noastre economice, ca primul pas spre o emancipare culturală, trebuie să ne preocupe întotdeauna teme de interese generale, probleme cari să formeze cu ușurință cheia isvorului de câștig al mai multora.

Popoarele culte până a ajunge la emanciparea dorită au avut a trece prin o mulțime de perioade de dezvoltare, cari toate aveau de bază avere și bogăție.

Dacă treci dintr'o țară într'alta poți apoi mai ușor să observi și să constăți gradul de cultură al fiecărui popor, națiune, sau mai corect treapta de emancipare a acestora.

Pornesc tot din mijlocul războiului și zic, că dacă acest monstru a luat extensii nelimitate până acuma, tot acesta va trebui să fie busola de orientare a aceluia cari au gustat din veninul lui vindecător, căci odată furia trecută, lumea va trebui să fie mai cuminte.

Popoarele tinere și în special acele neajunse încă la o emancipare economică-culturală, trebuie să aibă grije ca terenul lor și tot traficul național dela treapta cea mai joasă a poporului până la intelectual, să fie numai în stăpânirea lor proprie, multele isvoare de câștig și terene de activitate cari ne stau la dispozițiune, pentru cari se reclama natural bunăvoință, hotărâre, energie apoi capital acel „perpetuum mobile” de care și noi am avut întotdeauna parte, să fie luate încă de cu bună vreme la ochiu.

Pentru viitorul apropiat, încununat de pacea mult așteptată, la noi Români din Ardeal se deschid multe terene de activitate.

Terenul industrial adevărat că a fost până acuma puțin cercetat — corect neglijat — de finacierii noștri, cu toate acestea eu cred că acesta pe lângă bransa meseriilor și a comerțului trebuie să fie special studiat. După informațiuni mai recente, prin capitalele și orașele mari ale monarhiei noastre trăiesc mai mulți tineri apărători terenului industrial, îndeosebi ingineri tehnici, azi mobilizați și ei, cari din lipsa unei inițiative a finacierilor noștri, lucrau tot numai pentru străni, unde în raport cu serviciile prestate erau slab remunerați.

Cu aceștia să începem a exploata un nou teren, cu concursul lor intelectual să încercem capitaliștii și finacierii noștri o nouă plasare de bani, care va fi un pas mai mult spre emanciparea noastră economică.

Și pentru a sparge ghiata provocată de un nesucces în concordie trebuie din capul locului o hotărâre serioasă, căci ne stau la dispozițiune în epoca viitoare de pace o mulțime de terene noi cu fel de fel de întreprinderi rentabile.

Pe terenul industrial cu concursul capitaliștilor români, al tuturor Românilor cu dare de mână chiar, primul pas de făcut ar fi înființarea unei fabrici de hârtie în Ardeal.

Hârtia este azi un articol primordial și formează trebuința inevitabilă a fiecărui om. Mai de aproape concretizată această necesitate, se constată că nu există instituțiune care să poată trăi fără hârtie. În treacăt voi înșira numai băncile noastre, școalele, ziarele tipografice, primăriile noastre și alte oficii publice cari reclamă hârtia și derivatele acesteia, în așa măsură încât singur aceste corporațiuni ar fi în stare a înghiți tot ce produce o fabrică de hârtie.

Și tot ce am primit până acuma din acest articol este de proveniență străină, impus aproape direct, fiindcă Români nu au avut alt isvor de aprovizionare. În legătură cu existența unei fabrici de hârtie am da apoi indirect concurs pentru dezvoltarea branșei comerțului și a meseriilor căci tot productul acesta reclamă și cere înființarea de prăvălii de deposituri, cari rămân a fi precizate și fixate ulterior de deuseururile cari s'ar deschide.

Și programul necesar pentru înființarea fabricii în chestiune natural că va trebui să colaboreze toți oamenii noștri de inimă versați

în organizarea unei întreprinderi, iară consorțiul format și înzestrat cu duhul necesar de existență, va putea cu drept să solicite concursul și sprijinul tuturor Românilor.

O întreprindere nouă la noi pe terenul industrial și mai cu seamă de un interes obștesc are tot dreptul a face apel la toate părțile populației. În tot localul, școala și casa românească să pătrundă numai hârtie românească, iar astfel după cum Germanii prin boicot și concurență au ajuns a se emancipa pe toate terenele față de străini, să căutăm și noi Români a clădi ziduri puternice de existență, căci, pe viitor mai mult ca până acum numai popoarele cu organizație economică vor putea să își elupte și păstreze locurile lor de existență.

Octavian Neagoș.

Chestia Albaniei.

Italienii vor apăra cu orice preț Albania.

Arad, 24 Ianuarie.

Se telegrafiază din Roma: Guvernul italian a luat o decizie, conform căreia Italia va apăra Valona până la cea din urmă picătură de sânge. Au și fost luate dispoziții în consecință.

Trupele italiene din Albania stau — după cum am anunțat ieri — sub comanda generalului Bertozzi.

Consiliul de miniștri italian ținut alaltăieri după amiază s'a ocupat în primul rând de situația internațională, precum și de situația din Albania. Înainte de a începe acest consiliu, ministrul de externe, Sonnino a avut o lungă consfătuire cu ambasadorul rus Giers. Deciziunile consiliului de miniștri vor fi comunicate și aliaților, deoarece Italia nu voeste să ia singură răspunderea pentru evenimentele cari se așteaptă în Albania.

După un comunicat al ziarului „Corriere d'Italia” operațiunile Italiei în Albania vor fi sprijinite și de flota împătritei înțelegeri.

Ieri după amiază s'a ținut la Roma un nou consiliu de miniștri, căruia i se atribuie o foarte mare importanță. Miniștrii italieni au constătuțit asupra acțiunii în Balcani și a expediției în Albania.

Părerile dlui Barzilai este, că această expediție nu mai este o chestiune a Italianilor, ci o problemă militară comună a aliaților. D. Sonnino a comunicat miniștrilor rezultatul sfătuirilor anglo-franceze, și în urmă s'a discutat în ce chip să participe Italia la acțiunea aliaților.

Deocamdată nu se știu amănunte din consiliul de miniștri, privitor la expediția albaneză însă în legătură cu acest consiliu „Idea Nazionale” scrie următoarele:

— În momentul debarcării trupelor noastre expeditive, au început săvârșirea tuturor acțiunilor de apărare pentru asigurarea situației lor. Nu sunt motive de îngrijorare. Invaziunea populației spre malul mării din cauza mizeriei și a gerului aspru continuă mereu.

În „Giornale d'Italia” criticul militar Barone, spune că o retragere a Italianilor din Albania ar face cea mai rea impresie politică și ca o manifestare a neputinței italiene. Trupe noi ar trebui trimise în Albania, dacă nu suntem destul de tari acolo și dacă voim să dăm acolo o bătăie decisivă.

După „Gazetta di Venezia” se semnalează mari agitații în Albania de sud contra Italianilor.

Oficiul italian „Gazetta Ufficiale” publică un decret, care-l investeste pe comandantul corpului expediționar din Albania și cu prerogativele corespunzătoare politice pentru teritoriul, pe care se desfășură acum operațiunile militare.

Comandantul armatei expediționare dispune de toate forțele pe uscat, precum și de cele maritime, întru cât aceste stau în vreo legătură oarecare cu mișcările de pe uscat; deasemenea a fost investit comandantul corpului expediționar și cu puterea supremă fără considerare la prerogativele statului pe teritoriul căruia se desfășoară operațiunile.

Comandamentul acesta stă direct sub controlul ministerului de război, iar comandamentul maritim stă direct sub supraveghierea ministerului de marină.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 29 Ianuarie.

Millionul pentru orfelinatul din Sibiu se poate aduna foarte ușor. Vorba e numai ca fiecare Român să se pătrundă de necesitatea inexorabilă a acestui institut umanitar și mai presus de toate e ca fiecare Român din Ungaria și Transilvania, dar absolut fiecare să-și dea obolul său pentru mărețul scop. Va trebui să se afie modalitățile potrivite și nu ne îndolm, că ele se vor afla.

Părintele Iancu Ștefănuțiu, preot în Mădruloc, care într'un articol documentat arătase tot în acest ziar lipsa de fapt arzătoare a unui orfelinat românesc în patrie, emoționat de îmbrățișarea atât de călduroasă a ideii dsale și a tuturor oamenilor de bine, ne trimite un nou articol referitor la adunarea mijloacelor trebuitoare.

„În combinația noastră” — scrie părintele Ștefănuțiu — „va trebui să intre și poporul dela sate” pentru care propriamente se proiectează această instituție de caritate. Preoții și învățătorii stau mai aproape de poporul nostru, ei cunosc mai bine dorințele și durerile lui, ei au puțină să-l lumineze, că aceea ce se proiectează este tocmai pentru binele lui, ei pot dară realiza o parte foarte însemnată din ofrandele ce se vor aduna pe altarul neamului nostru. Deosebii noi preoții cu vreme și fără vreme vom alerga pe la casele credincioșilor noștri și vom desfășura toate silințele, ca după puțină de fiecare suflet să adunăm câte una coroană, iar dacă aceasta nu se va putea, atunci vom apela la corporațiile noastre bisericicești, ca să completeze acestea din venitul fondurilor parohiale și a bisericilor noastre”.

Propunerea părintelui I. Ștefănuțiu este vrednică de luare aminte și noi o recomandăm atenției celor chemați.

La „Românul” au mai contribuit pentru orfelinat următorii:

Dr. Ioan Hica, adv. Hațeg	cor.	10.—
Nicolae Mărginean, preot Nădlac		10.—
Nicolae Chicin, preot Nădlac		10.—
Ioan Crăciun, preot Spring		2.—
Cornel Leucuța, preot Simand		5.—
Ștefan Leucuța, preot Simand		20.—
Ioan Welle, canonic Gherla		10.—
Dr. Laurențiu Petric, H. Dobra		10.—
Ion Urziceanu, Gyergyóholló		3.—
Ioan Papp, contabil Oradea-mare		5.—
Văd. Iulia Dogariu, Arad		10.—
Văd. Hersilia Sturza, B. Claba		6.—
Suma arătată în numărul de azi cor.		106.—

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitezilor noștri și informații necesare (locul nașterii, regimentul, vârstă și aspecte răsplătite cu medalia război)

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 28 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe hotarul basarabean la Toporouț, azi dimineață regimentul 10 de infanterie din Galitia centrală a asaltat o poziție rusească înaintată, pe care au ocupat-o în lupte de mână, surprind cu desăvârșire tranșeele rusești, iar toți soldații au ajuns prizonierii noștri. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul italian: Afară de obicinuitele lupte artileristice și alte mici întreprinderi, ziua de ieri a trecut fără evenimente de importanță.

Pe frontul sud-estic: Trupele noastre au ocupat și regiunea Gusinje. Nici aici n'au întâmpinat vre-o piedecă. Desarmarea armatei muntenegrine se apropie de sfârșit.

Berlin, 28 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe sectoarele liniei occidentale, am respins atacuri de granate de mână ale Francezilor, cauzându-le pierderi considerabile. Unul din craterile noastre explosive a rămas în stăpânirea dușmanului. Prada de război luată la 26 Ianuarie ni s'a sporit cu 4 mitraliere și 7 aparate de svântit bombe. Dușmanul a bombardat de repetite ori localitățile din dosul frontului nostru, iar noi am răspuns cu bombardarea Reimsului. După luptele din vârful de 285 m. la nord de Chalade, trupele noastre au ocupat un crater dușman. Comunicate finale despre atacurile aeroplanelor dușmane îndreptate în noaptea trecută spre orașul liber Freiburg, n'au sosit încă. În camera engleză s'au comunicat date oficiale despre rezultatele luptelor aeriene, cărora noi răspundem prin următoarele: privitor la pierderile aeroplanelor noastre și dușmane, dela comunicatele din 6 Octomvrie 1915, pierderile aeroplanelor germane pe frontul occidental au fost următoarele: în lupte aeriene au dispărut 7, de jos au fost bombardate 8, unul a dispărut fără urmă, pierderea totală 16. Înamicul nostru în același timp a pierdut: în lupte aeriene 40, bombardate au fost 11, prin aterizare forțată s'au nimerit 11, total 63. În acest număr se cuprind numai aparatele despre a căror nimerire avem cunoștință.

Pe frontul oriental: La sud dela Dünaburg, pe ambele părți de Widsy și pe sectoarele dintre Stochod și Styr s'au dat lupte de ordin mai mic, în cari am făcut prizonieri și pradă de război.

Pe frontul din Balcani: Nici un eveniment.

Constantinopol, 28 Ianuarie. Se comunică dela cartierul general turc:

Pe frontul Irak: Dușmanul și-a construit tranșee în ținutul Zelahil. Slabele lupte artileristice pausează. La Kut-el-Amara situația e neschimbată.

Pe frontul din Caucaz: Luptele de artilerie din centru ce continuă cu întreruperi, asemenea mici ciocniri ale trupelor de recunoaștere.

Pe frontul dela Dardanele: În 25 Ianuarie un monitor dușman a bombardat vre-o zece bombe spre Akba, fără să-i reușească să producă stricăciuni. Aeroplanele noastre au aruncat două bombe asupra monitorului, reușind să-i înceteze focurile.

Cum vor apăra Englezii Egiptul.

Fortificările dela Canalul de Suez.

Arad, 29 Ianuarie.

Ziarul italian „Giornale d'Italia” primește din partea corespondentului său din Cairo următoarele:

— Bararea tuturor drumurilor dinspre Libia sunt terminate. Din aceste drumuri cele trei principale sunt: una, mai la nord, e linia de coastă prin Solum, Marint și Alexandria, cealaltă prin oaza Tadjum ajunge la sud de Cairo; a treia prin oazele Kargeh și Fara-treh ajunge în calea primei cataracte a Nilului, unde trupele din geniu englez au făcut zăgăzurile cari fac să rodească Egiptul.

La Suez, continuă să sosească mereu trupe teritoriale engleze și trupe coloniale. De curând au sosit și detașamente de Buri. Aceste

trupe sunt instalate dealungul Canalului, în Cairo și în Alexandria. Detașamente mai mult sau mai puțin însemnate ocupă centrele succesive.

Bine echipați și sub ocrotirea artileriei de coastă și a tunurilor de pe vase, acești soldați nu așteaptă decât întâlnirea dușmanului.

Ciocnirea principală e așteptată prin luna Ianuarie sau Februarie.

„Kölnische Zeitung” scrie: Călătorii sosiți la Neapole cu vaporul „Monte Bello” spun că la canalul Suez sunt în curs întinse lucrări de fortificare, la cari sunt aplicați Indieni și Canadieni. Dealungul canalului sunt săpate tranșee la cari se adaugă rânduri de fortificații. Intre Suez și Ismail se construiește o cale ferată. În Marea roșie fac zilnic recunoașteri torpiloare, pe cari sunt montate tunuri cu tir repede. S'au luat măsuri și pentru cazul când dușmanul ar pune stăpânire pe vre-un țarm al Nilului și în acest scop s'au construit fortificații.

Războiul european.

Trupele sârbești și muntenegrine din Albania la mijloc.

Berlin. — „Berliner Lokalanzeiger” anunță din Lugano: „Secolo” anunță din Roma: Aviatorii austro-ungari urmăresc pretutindeni trupele sârbești și muntenegrine izolate în Albania de mijloc. Ele sunt foarte slăbite în privința morală și fizică, iar drumurile foarte rele. Planul austro-ungar de a le tăia drumul spre mare nu se va realiza. În ținuturile miridiților s'au format bande, cari sunt ținute însă în frâu de jandarmii lui Essad Pașa.

Înaintarea Bulgarilor spre Durazzo și Valona.

Berlin. — „Tägliche Rundschau” anunță din Zürich:

Bulgarii au pătruns dinspre ost până la o distanță de 15 kilometri dela Durazzo, iar spre Valona până la 8 kilometri dela fortificațiile exterioare.

Oficios încă nu a fost confirmată această știre.

Aviatorii francezi bombardează Freiburgul.

Freiburg. — Ieri seara doi aviatori dușmani au aruncat bombe asupra orașului. Pagube au fost pricinuite numai în depozitele de material.

Pe frontul din Mesopotania.

Amsterdam. — Se anunță din Londra: Comandantul suprem al trupelor din Mesopotania a făcut cunoscut guvernului englez că în 22 Ianuarie a încheiat un armistițiu de câteva ore pentru transportarea răniților și înmormântarea morților. În zilele din urmă Tigru a crescut la Kut-el-Amara cu 7 urme, ceea ce împiedică orice mișcare a trupelor. Generalul Thownseud raportează, că trupele sale dispun de alimente în cantitatea suficientă. Trupele sale n'au avut lupte în timpul din urmă.

Chestia Lusitaniei.

Rotterdam. — Se anunță din Washington că ambasadorul Germaniei Bernstorff a remis oficiului de externe al Statelor-Unite o notă, care, după cum se vestește cuprinde modificările cerute în propunerea Germaniei în chestia Lusitaniei de către Statele-Unite. Copia acestei note a fost trimisă ministerului de externe german pentru aprobare.

Schimbul de telegrame dintre Nichita și Poincaré.

Paris. — Regele Muntenegrului, Nichita a mulțumit într-o telegramă președintelui Poincaré pentru îngrijirea acordată de guvernul francez și l'a asigurat pe președintele Franței, că poartă la inimă cauza aliaților, iar sentimentele sale față de aliați nu se vor schimba. Poincaré răspunzând regelui Nichita, spune că Franța primește cu bucurie în ospitalitatea sa familia regală, până când aliații prin biruința lor vor elibera popoarele aliate.

Trupe italiene pe insula Rhodos.

București. — Pe insula Rhodos au fost debarcate două divizii italiene.

Luptele Englezilor cu Arabii.

Rotterdam. — În urma știrilor din Cairo cei 4500 Arabi, cari au luat parte în războiul dat la 26 c. au fost respinși la depărtare de 3 mile. Englezii au pierdut 27 morți și 274 răniți, iar Arabii 150 morți și 500 răniți.

Nouii trupe franceze coloniale.

Lugano. — „Messagero” anunță: Franța vrea din nou să-și completeze contingentul trupelor din colonii. În timpul din urmă se organizează trupe a populației indigenă din Indo-China și Madagascar. Aceste trupe vor fi puse special în serviciul sanitar.

Svedia va intra în război?

Lugano. — Declarațiile primului ministru svedian, Hammarsgiöld, despre eventuala intrare în acțiune a Svediei au făcut o adâncă impresie în presa italiană. „Corriere d'Italia” crede că Svedia va începe o acțiune împotriva puterilor centrale, dar „Corriere della Sera” arată curentul iredentist din Svedia, care și-a pus ca țintă mulțumirea Finlandei. Pentru Germania de sigur e un mare avantaj folosirea liberă a țarmului svedez, dar — scrie ziarul italian — sperăm, că organizația militară a Rusiei va dispune de forțe suficiente pentru ca să paralizaze acțiunea svediană.

Inchiderea portului Burgas.

București. — Autoritățile porturilor românești au fost încunoștințate că Bulgaria a închis pe timpul războiului portul Burgas pentru toate vapoarele străine.

În Lausanne au rupt drapelul consulatului german.

Berna. — Cu ocazia zilei nașterii împăratului Wilhelm pe edificiul consulatului german din Lausanne, Rue Pichard a fost arborat drapelul imperiului german. În fața acestui drapel s'au făcut demonstrații. În jurul consulatului s'a adunat mulțime de studenți și muncitori cari strigau mereu: jos cu drapelul german și cereau să se arboreze cel elvețian. Toate sfârșirile poliției au fost zadarnice, demonstrații au reușit să rupă drapelul german de pe edificiu, gardiștii l'au luat însă și depus în palatul guvernial.

Acțiune rusească în Galiția?

Berna. — „Daily Telegraph” anunță din Petrograd: În cercuri militare competente se vorbește, despre apropiate puternice operațiuni pornite de Ruși în Galiția. Aici se știe, că pe frontul din Caucas luptă 15 corpuri de armată trucești, iar alte cinci corpuri pe frontul persan.

Mesajul regelui englez cu ocazia ajurnării camerei.

Rotterdam. — Din Londra se anunță: Camera a fost ajurnată. S'a dat cetire mesajului care conține următoarele:

— De optsprezece luni armata și flota mea împreună cu vrednicii noștri aliați apăra libertatea noastră comună și drepturile popoarelor europene, față cu un dușman, caruia, deși nu i-am dat cause, ne-a atacat. Popoarele imperiului meu din patria străbună și de peste mări, m'au întărit în hotărârea de a duce drapelul nostru din învingere în învingere până când vom putea obține succesul final. Vă mulțumesc pentru sentimentele voastre de jertfă și de îngrijirea ce o dați la îndeplinirea tuturor sarcinilor impuse prin acest război.

Acest război nu este impus de cei cari nesocotesc libertatea națiunilor și obligamentele statului, cari noi le păstrăm cu sfîntență. Nu vom depune armele până atunci, până când împreună cu cauzele noastre nu va ieși glorioasă cultura și mulțumirea din viitor. Nutresc nestrămutată credință și încredere în năzulințele loiale ale supușilor mei și rog pe Dumnezeu să binecuvânteze acțiunea noastră.

Un manifest al regelui Nichita.

Gent. — Primul-ministru Miuskovicci a fost informat că unii șefi ai triburilor muntenegrine, constituiți ca guvern provizor continuă tratativele cu comandamentul austro-ungar, și ar fi dat garanții, că în ostul Muntenegrului nu se va continua războiul de guerilă. Regele Nichita va da un manifest, în care se va pronunța împotriva acestor șefi. Textul manifestului va fi mai întâi prezentat la Paris, Londra, Roma și Petrograd spre aprobare.

Luptele din Bucovina.

Dorohoi. — În urma luptelor inverșunate ce s'au dat în Bucovina timp de vre-o 3 săptămâni, ambii belligeranți stau în pozițiunile dela început.

Pe acest front luptă aproape un milion de oameni; toată această lume stă ascunsă sub pământ în tranșee, astfel că nu se vede aproape nimic de după dealuri. Ziua se poate observa unde cad granatele iar seara se văd de după dealuri gurile de foc ale tunurilor. În timpul canonadelor nu se vede nimeni pe câmp; după ce încetează focul se văd ici și colo câțiva soldați umblând după apă pe la fântâni, sau pentru hrană. Când reîncepe canonada, soldații fug în tranșee.

Manifest adresat regelui Greciei.

Salonic. — Alătăieri dimineața a fost lipit pe toate străzile un manifest adresat regelui Greciei, în care între altele se spune că poporul grec în unire cu armata lui în înțelegere frățească au decis să primească toate condițiunile înțelegerii și să nu permită ca vechiul dușman să puie iară piciorul pe pământul dobandit al Macedoniei. Manifestul e semnat: Poporul și armata sa. Poliția greacă a rupt toate aceste placate și anchetează sever cine sunt autorii lor.

Viltoarele granțe ale Bulgariei.

Sofia. — În cercurile politice bulgare, continuă să se comenteze întâlnirea dintre kaizer și țarul Bulgariei, precum și modul cum au decurs serbările.

Prin întâlnirea dintre kaiser și țar, se afirmă în aceste cercuri, s'a pecetluit alianța indisolubilă dintre Bulgaria și puternica împărăție germană.

Din discursurile pronunțate; din schimbul de vederi dintre țar și kaiser, ca și din diferitele declarațiuni ale kaiserului făcute primului-ministru bulgar și generalilor prezenți, cercurile politice au căpătat convingerea, că Germania va continua războiul nu numai contra propriilor ei dușmani, dar și contra dușmanilor aliaților ei și aceasta până la victoria generală delinitivă.

Cercurile politice bulgare își exprimă și convingerea că Bulgaria va anexa toate teritoriile pe cari le revendică, atât din Macedonia cât și din fostul regat al Serbiei. Viltoarele truntarii ale Bulgariei se vor întinde astfel până la hotarele Muntenegrului.

Vizita kaiserului a avut și un rezultat imediat pentru Bulgari.

Se știe că armata bulgărească a cucerit și orașele Cursumlia, Pojarevaț și Crusevaț, unde au sosit apoi armate austro-ungare și mai târziu au fost instalate autorități austro-ungare. În ziua sosirii kaiserului la Niș, autoritățile austro-ungare din susnumitele orașe au primit ordinul de a pleca, predându-le cele trei orașe autorităților bulgare.

Primul ministru Miuskovicci despre refugierea regelui Nichita.

Gent. — Din Lyon se telegrafiază încă următoarele amănunte interesante din declarațiile primului ministru muntenegrin Miuskovicci:

Noi am căutat să câștigăm timp și am cerut armistițiu, iar apoi am dorit începerea tratativelor de pace. În chipul acesta am căutat să facem posibilă refugierea regelui și a familiei sale. Regele numai cu învingerea multor dificultăți a putut evita trupele austro-ungare, cari se apropiau rapid.

E adevărat că prințul Mirko cu alți 3 miniștri a rămas acasă, dar regele a interzis prințului de a începe tratative cu austro-ungarii. Afirmăția că noi am fi avut un acord secret cu Austro-Ungaria e o calomnie, deoarece dacă ar fi existat acest acord, el nu ne-ar fi zdrobit. Împotriva tunurilor austro-ungare de 30.5 cm. noi n'am putut face nimic.

Primul ministru a mai spus ziaristilor francezi, că Serbia și Rusia au părăsit de fapt Muntenegrul, deși stian, că se găsește într-o situație grea, totuși n'au tri-

mis alimente. Guvernul sârbesc a promis că va trimite 15 mil. prizonieri austro-ungari pentru îmbunătățirea drumurilor cari leagă Serbia cu Muntenegru și pe cari să se poată furniza alimente, dar nu și-a împlinit promisiunea. Fâna se vindea în Muntenegru cu 10 coroane. Soldații noștri erau nemulțumiți. Intre aceste circumstanțe a căzut Lovcenul. Trupele noastre n'au putut rezista focului distrugător al artileriei austro-ungare.

„Succesele” de până acum ale împătritei înțelegeri.

Comentariile ambasadorului englez dela Petrograd.

Arad, 29 Ianuarie.

Agentia Westnik publică cuvântarea ambasadorului englez d. Buchanan ținută Mercuri la banchetul anual al coloniei engleze din capitala Rusiei.

— Alianții — a spus ambasadorul englez — au progresat încet (!), dar rezistența lor este mai mare decât a Austro-Ungarilor și Germanilor. Anglia nu se va lăsa nici ea pentru ca să-i întrecă. Pe fiecare zi ce trece ni se potențiază (!) forțele și bogăția materialelor de război. Când va veni momentul pentru ca să ne desfășurăm forțele colosale de cari dispunem, ne vom conduce de principii mari științifice, decât în trecut. Vom repara greșelile trecutului și vom întrebuița mai bine decât în trecut forțele de cari dispunem.

„Evacuarea dela Gallipoli — spune textual ambasadorul — a fost una din faptele cele mai strălucite, care a fost executată vreodată în timp de război.

Succesul acestei operații — adaugă Buchanan — se datorește flotei noastre admirabile și ofițerilor cari au executat această operație. Armatele noastre a u evacuat Gallipoli, pentru a da dușmanului în altă parte o lovitură mai simțitoare. Evacuarea peninsulei nu înseamnă că am abandonat scopul ce avusem dela început.

— Ambasadorul — glăsuiește telegrama din Petrograd — a constatat apoi cu admirație jertfele făcute de Rusia, care, pentru cauza comună, a arătat un eroism fără pereche în timpul retragerii prelungite dela Dunaiet, retragere care a fost admirabil executată.

Ambasadorul a vorbit apoi despre trecutul flotei engleze, argumentând, că Anglia este stăpâna mărilor și că ea, Anglia, va decide definitiv soarta războiului.

Ambasadorul a terminat spunând:

— Rusia și Anglia au interes comun de a înfrâna potopul german și de a împiedeca trecerea comerțului mondial în mâinile Germaniei.

INFORMAȚIUNI

Arad, 29 Ianuarie 1916.

Co cepția despre lume și știința

În vremurile mai noi după strașnice creațiuni metafizice a urmat o muncă stăruitoare îndreptată asupra faptelor concrete, muncă împreună cu o înverșunată ură împotriva tot ce-i sinteză și intuiție genială. Astăzi din haosul acelor date imediate nizuim din nou spre lumina unei concepții vaste, cuprinzătoare, unitare despre lume. Se pare, că însăși logica procesului istoric ne îndeamnă să aducem într'un nex întim străvechea tendință filozofică a omului cu marea invenție a științei...

Concepția despre lume este efluxul întregii personalități omenești: pentru cugetarea noastră ea este sângele ce-i dă viață și țârie organică, pentru inima noastră — fondul trist sau strălucit, pe care ne proiectăm risul sau melancoliile zilnice, și poate cel mai însemnat razim moral pentru voința noastră. Cândva a fost divinizată rugăciunea pentru evlavie ei entuziasmă, — din parte-mi aș diviniza lumina concepției despre lume tot pentru coloritul ei religios...

Simțim necesitatea unei filozofii mai statornice, cu mai multă logică internă și în același timp mai personală... În cadrul acestor rânduri nu ne interesează

atât căldura sau viața, ce le-o împunem acestor „priviri în lume” personalitatea omului, cât mai mult rolul, ce ar trebui să-l aibe știința exactă în orientarea noastră spirituală între păreții existenței. Pun deci întrebarea: În ce senz trebuie să primim știința, cel mai impersonal din produsele lui homo sapiens, ca factor constructiv în concepția noastră despre lume?

Știința este mai presus de orice îndoială un moment, dela care în întâiul rând ar trebui să-și împrumute „lumea noastră” consistența internă și stabilitatea. Este prin urmare ciudat să descoperi atâtea sisteme de cugetare câte capete gânditoare și să vezi, cum metafizica (fie chiar — inductivă —) își schimbă culoarea ca un cameleon de pe o zi pe alta. Călcăiul abilității al încercărilor, de a se clădi o metafizică pe temelia științei naturale, este că se pune prea mare pond pe rezultatele, ca atare, ale investigațiilor savante. Cum îți vei clădi un solid templu — razim sufletească — pe nisipul construcțiilor ipotetice, cari durează cât fluturii de o zi?

Este un păcat strigător la cer, să-ți faci viața spirituală atârnată de credința, că pământul se învârtă în jurul soarelui sau de convingerea, că a trebuit să existe o „generatio spontanea”... Să nu ne lășăm stăpâniți de bucuria ieftină, pe care ne-o produce prejudeciul...

Știința se urcă până la un tablou cosmic, care însă variază din an în an. Adesea se face o regretabilă confuzie între tabloul și concepția despre lume. De o parte tabloului cosmic îi lipsește în întregime factorul personal, temelia morală, ca să zicem așa, și perspectiva, ce o deschide sentimentul, când privim imensul, ce ne înconjoară, — de altă parte o concepție despre lume nu-i necesar să conțină și un tablou al ei. Dacă vrem prin urmare o privire în lumea solidă și personală, e greu să ne luăm refugiu la complexul rezultatelor științifice. Din știință avem datorința să împrumutăm altceva, — nu numele, datele, ipotezele...

Filozofia noastră vrem să fie o forță internă, o busolă în marea vieții. Doar n'o să nădăjduiești această forță din partea unor ipoteze, despre cari ești atât de sigur, că sunt nesigure?!... Nici când nu cerșești milă dela un cerșitor.

Nu vreau să zic, că știința este un aglomerat de închipuirii, nu: ea operează cu aproximații, cari atârându-se în continuu cu experiența capătă puteri noi, ca ael luptător din poveste, care atinge pământul. În cadrul vieții practice își au înțelesul lor cuminte aceste aproximații, când însă le ridicăm la înălțimea ideilor metafizice ele își pierd puterea sugestivă sau se prefac în dogme primejdioase pentru orice spirit liber. Creatorii diferitelor — isme au uitat, că exagerarea la proporții metafizice a rezultatelor momentane ale științei duce sau la petrefacția dogmatică sau la închipuirii anemice, cari pot fi orice, numai forțe sufletești nu!

Crede-mă, că „electronii” fizicei, — „selecțiunea naturală” a biologiei, sau „sinteza creatoare” a psihologiei — n'o să-ți poată fi adevărată busolă.

La concepția noastră despre lume vom anexa nu rezultatele, ci spiritul științei, acel spirit al ei, care astăzi produce ipoteza atomilor și mână o înlocuiește cu alta acele principii de organizare ale datelor concrete, acea orientare metodică în complexul fenomenelor naturale, pe care ne-o dăruiește știința, — și nu aspectele ei momentane...

Nimic nu ne împiedecă să întregim „vederile” noastre cu un tablou despre univers — apendice provizor, despre valoarea căruia ne dăm însă bine seama tocmai în urma analizei critice făcute asupra științei...

Ori câtă importanță am da științei, totuși într'un loc tragem o dungă și zicem: „aici începe țara necunoscutului”. Numai așa putem face de altfel posibilă manifestarea în filozofie a întregii personalități. — Voim să existe — incognoscibilul, — tărutul de dincolo, în care ne ogândim dorurile și vzerile... căci nu suntem numai intelecte rigide, ci personalități vii, cari simt frumosul și vreau binele.

Lucret Blaga.

Inaugurarea cursurilor superioare feminine la București. Inaugurarea acestor cursuri superioare despre care am anunțat și noi zilele trecute, s'a făcut în 25 l. c. în sala de conferențe a Casei școalelor, în prezența reginei Maria, a principesei Elisaveta, acompaniate de dnele de onoare Irina Procopiu și N. Ciucu și de d. locotenent Baliff, adjutant regal.

Inițiativa acestor cursuri, a căror necesitate s'a simțit de multă vreme, se datorește unui comitet de doamne din elita intelectuală a societății din București, pusă sub înaltul pa-

tronaj al reginei Maria. Un număr considerabil de doamne și dsoare din înalta societate bucureșteană au ținut să se înscrie la aceste cursuri, și să participe la inaugurarea lor. Ministrul de culte și instrucție publică, d. Duca a ținut discursul de deschidere, arătând importanța acestor cursuri a căror scop este răspândirea cât mai vastă a culturii intelectuale între femei. În calitate de ministru al instrucției, d. Duca a exprimat vii mulțumiri comitetului asigurându-l de tot sprijinul. Terminându-și discursul, mulțumește M. Sale reginei Maria și principesei Elisaveta, cari dela început au încurajat aceasta răspândire de lumină și cultură.

În urma acestor solemnități, d. Nona Atescu și-a început cursul asupra „Istoriei muzicii.”

Distincție bine meritată. Ni se scrie din Viena: Tânărul profesor, azi preot militar în Viena d. Iuliu Hossu a fost distins cu Allerhöchste belobende Anerkennung („Preainalta recunoștință în ordin de zi”) Mai de mult a fost decorat d. Hossu cu crucea cl. II pentru merite caritative. Aceste recunoștințe vin dlui Dr. Hossu pentru datorința îndeplinită ideal.

Felicităm pe tânărul și simpaticul profesor.

Arestare senzațională la Oradea-mare. La masa episcopului catolic titular din Oradea-mare Dr. Iosif Lányi, a fost Duminecă arestat avocatul vienez Dr. Iosif Rabenda, prieten vechiu al episcopului titular încă de pe vremea când era acesta profesorul de limbă maghiară al fericitului arhiduce-clironom Francisc Ferdinand. Rabenda venise la Oradea în afaceri ca avocatul unei mari firme vieneze de cereale. Arestarea s'a făcut la cererea poliției vieneze. Încă Duminecă seara a fost Rabenda escortat la Viena. — Cauza deținerii este necunoscută.

Reprezentarea piesei reginei României. În cursul unei acesteia se va pune în repetiție la Teatrul Național din București, piesa în 6 acte „Ilderim” extrasă din romanul reginei Maria, roman care poartă același nume. Suverana României, ale cărei povestiri apărute până acum au stârnit o adevărată admirație pentru poesia mistică și pentru desăvârșita artă descriptivă ce cuprind a lucrat la transformarea romanului „Ilderim” într'o piesă de teatru cu concursul cunoscutului autor dramatic Victor Eftimiu.

D. P. Locusteanu, subdirectorul Teatrelor, se află actualmente la Berlin, pentru a comanda decoriile necesare reprezentării. Premiera va avea loc probabil în decursul unei Februarie.

Moșie jidovească ajunsă în mână românească. Moșia mare a lui Dux Vilmos din Negriștii dela poalele Ciceului, e cumpărată de banca „Someșana” din Dej, a cărui director e d. deputat Dr. Teodor Mihali. Faptul acesta numai îmbucura ne poate, știind, cât de tare s'a fost incuibat jidovimea în acea comună. Locuitorii comunei privesc acum cu încredere la un viitor mai bun, pentru că moșia se va parcela și vinde Românilor. (T. Rom.)

Refugiat sârb împușcat la T.-Severin. Refugiatul sârb Nuici Dragotin, care se stabilește în comuna Gogoși, voind a trece iarăș în Serbia pentru ași aduce ceva lucruri din cele rămase acasă, aproape de țărnul sârbesc a fost împușcat de o sentinelă bulgărească.

Distingerea unui Român dela flotila dunăreană. Dintre funcționarii dela societatea de navigațiune dunăreană austro-ungară, cari sunt pe câmpul de luptă, a fost decorat cu medalia de argint de vitejie, clasa I-a, stegarul de marină, românul George Zepeniag, pentru ținuta lui vitejească în fața dușmanului.

Două legate. Doamna Eugenia Tordășianu n. Iovescu, profesoară la școala civilă a „Asociațiunii”, cu scop de a eterniza memoria mult iubitului său frate Gregoriu Iovescu, fost c. și r. maior, ale cărui osăminte și-au aflat odihna de veci în cimiterul c. și r. militar din Sibiu, întemeiază „Legatul maiorul Gregoriu Iovescu pentru ajutorarea copiilor săraci din Sibiu suburbiul Iosefin, aplicați la meserii”, cu cor. 100, iar d. Victor Tordășianu, cu prilejul împlinirii alor 25 ani dela ocuparea postului de se-

cretar al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, și cu scop de a eterniza memoria ficiertatului său unchiu Alexandru Tordășianu, fost protopresbiter în Alba-Iulia, întemeiază „Legatul protopresbiterul Alexandru Tordășianu, pentru ajutorarea copiilor săraci din Alba-Iulia oraș, aplicați la meserii”, cu cor. 100. Sumele se plătesc în rate lunare și se administrează de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, iar legatele atașându-le la „Fondul episcopului Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași”. Legatele vor spori din daruri pioase, ce se vor face în amintirea iubiților răposați, apoi la cazuri de cununii, de botezuri, din venitele producțiilor etc.

Chestia construirii unui canal Rhin-Main-Dunăre. A doua cameră bavareză a deliberat asupra chestiunii căii de apă spre Orient, exprimându-se în unanimitate pentru construirea legăturii Rhin-Main-Dunăre.

Suspendarea imunității deputatului N. Șerban.

În ședința dela 27 Ianuarie n. a camerei ungare raportorul comisiei de imunitate, d. Darvai, a prezentat camerei raportul în chestia suspendării imunității deputatului Dr. Nicolae Șerban. În expunerea sa, Darvai a arătat că dep. Șerban în atacerile de aprovizionare cu alimente a poporului a săvârșit fapte cari îl pun în conflict cu codul penal. E vorba de înse-lătorii.

Procuratura din Brașov după cercetările făcute între negustorii din Sibiu, a stabilit că d. Șerban s'a obligat față de aceștia că le va procura vagoane pentru importul de cereale. Motivul cel mai principal al acuzării aduse deputatului Șerban e că porumbul importat din România, 87 vagoane, în loc să-l vândă în Ungaria, la acei la cari a promis — l-a trimis în Germania — deși d. Șerban primise anticipație dela mulți dintre Românii din Sibiu, etc.

Camera aprobă ca să se suspende imunitatea deputatului Șerban.

Dăruire. D. Ioan Hossu, protopop on. Nagy-nyulas a trimis 2 cor. pentru fondul ziaristilor români.

D. Victor Faur preot în Cil a trimis 10.04 cor. colectate cu tasul dela credincioșii parocii pentru cărți pe seama răniților români.

Mulțumiri!

Moartea lui Schönalch. Din Viena se anunță: Baronul Schönalch fost ministru de războiu, a murit lovit de apoplexie.

Mari cârduri de un nou soi de pasări în grădinile Bihorului. Ni se scrie din Urvișul de Beius: În 16 Ianuarie n. s'a ivit în părțile noastre un soi de păsărele așanumite „Cintite de munte”, într'un număr enorm de mare, pot zice, miliarde. Peste zi păsărelele acestea sunt respirate prin păduri unde se hrănesc cu sămburi de fag și cu altele. Înspre seară, apoi se adună toate în apropierea Crișului-negru, lângă calea ferată: Orade—Beius—Vascau, în pădurea Urvișului-de-Beius, pe un teritor de vre-o sută jugăre — unde, se vede, e cel mai favorit loc pentru ele și unde se odihnesc peste noapte prin ramurile arborilor de fagi, carpinii etc. și în care vreme fac un șgomot asurzitor. Întreaga pădure ferbe și clocoțește de ciripitul lor. Cine ar ști să spună, ce însemnătate să aibă venirea atât păsărele în părțile acestea, și de unde, de prin cari munți, într'un număr atât de mare. Când scriu aceste rânduri, încă tot pe aicea se află, străinele de ele, drăguțele păsărele, așa numite: „Cintite de munte”. — (I. M.)

Cronica feminină.

Din datoriile noastre.

Activitatea sinceră și apelurile călduroase lansate în folosul orfelinatului ce se va ridica în Sibiu găsesc pe zi ce merge tot mai viu răsunet în sufletele românești. În acest scurt timp, de când s'a pornit această idee sublimă, am văzut banul dat cu însuflețire de fiecare pătură a societății noastre. În munca uriașă ce reclamă înființarea acestei instituții românești, care va fi în viitor cea mai strălucită pildă a dragostei noastre de neam, trebuie să-și dea mână bogatul cu săracul, satul cu orașul, și într'o unitate entusiastă să muncească toți pentru îndeplinirea idealului național de ajutor și mângăiere.

Războiul cu perspectivele-i triste și aducătoare de tragedii ne-a trezit diferite gânduri și sentimente de cari nu ne-am dat seama în timpurile de pace. Pentru femeie s'a deschis un larg orizon de activitate pe teren umanitar și aproape nimeni n'a stat cu mâinile în sân, ducând rolul spectatorului, în aceste timpuri când obolul de muncă reală și activă a reclamat mai mult ca ori și când mâni delicate și pricepute. În istoria de mâne, alături de victoriile luptătorilor înfrățiți va fi înuta femeilor de pretutindeni, conștii de timpurile grele.

Ne putem mândri și noi alături de toate celelalte neamuri bântuite de război, cu ceata femeilor vrednice, cari pe diferite terene de activitate, îndeosebi în calitatea nobilă de samaritence și-au câștigat înalte distincții și sincere aprecieri. Sunt tot atâtea merite cari ne dau o chezușie despre calitățile și sentimentele car caracterizează femeia română. Cele mai de seamă reuniuni ale femeilor române și conducătoarele lor susțin și îngrijesc spitale, și am văzut samaritence căzând jertfă devotamentului lor în îngrijirea răniților. Toată munca aceasta conștie nu s'a făcut de sigur decât din cel mai curat devotament și sentiment de jertfă.

Aceleași calități de activitate fără preget de care harnicele noastre române au dat atâtea dovezi, va găsi și astăzi cărarea de muncă, în folosul orfelinelor neamului românesc. Nu se va cruța oboseală și jertfă acolo unde se va putea aduce prinos în ajutorul îndeplinirii vetrei orfelinelor. Când miile femeilor, vor porni un început plin de zel și hărnicie, se va alătura un însemnat adaus la dăruirile cari curg pe fiecare zi.

Înainte de războiu fiecare reuniune de femei și-a avut cenzul de activitate mai mult ori mai puțin în sânul ei extins în centrul cultural în care era rezidențiat. Susținerea școlilor, atelierelor, erau depuse în aceste mâni inteligente și pricepătoare. Pentru sprijinul lor material s'au inițiat în fiecare an, și în toate timpurile întruniri instructive, distractive, pline de entuziasm și zel deus pentru scopul ales. Artiștii și artistele noastre și-au dat la toate ocaziile obolul lor pentru sprijinul instituțiilor culturale ale neamului nostru. Sume considerabile de sute și mii au încurs în chipul acesta și de sigur multe înaintări binefăcătoare se pot mulțumi acestor nobile gesturi.

Întotdeauna s'a simțit necesitatea ajutoarelor ori cât de umile, date lăcașurilor noastre culturale. Ce au fost însă acele vremuri față cu zilele de astăzi! Dacă toată activitatea reuniunilor noastre de femei române s'a manifestat în îngrijirea bolnavilor, dela izbucnirea războiului încoaci, în momentele de față li se impune o îndatorire la fel de sublimă să dea un început de muncă intensivă pentru ca să adune ban cu ban. Ceeace se poate face și dela început s'a făcut pentru sprijinirea spitalelor și a răniților, d'aci încolo va trebui făcut și pentru orfelinatul românesc din Sibiu. Ori cât de greu ni s'ar părea un nou început de muncă, care ne sustrage preocupățiilor de ordinea zilei, va trebui făcută pentru lăcașul orfelinilor, un scop ce se impune cu posibilă grăbire.

Pe lângă colecte, să se inițieze întruniri și conferențe de ordin modest, adunări duminicale în cadre locale, la cari fiecare să-și dea obolul și ajutorul nebăgat în seamă, dat din inimă curată. Fie cât de mici sumuștele ce s'ar aduna în chipul acesta pe fiecare săptămână, ar însemna un pas înainte în așezarea pietrelor în zidurile lăcașului pentru copiii săraci ai neamului nostru. Suntem sigure, că toți oamenii noștri de bine, toate femeile române vor înțelege rostul adevărat al unei asemenea activități cari totodată ar umplea un gol în zilele acestea de grea încercare.

Să nu fiu rău înțeleasă. Nu dorim distracții și petreceri. Nu ne-am îngădui și ierta un asemenea gând străin de noi, când tunurile ne vâjâie la urechi, când neamul românesc dă cele mai groaznice jertfe de sânge. Nu. Dar în chipul activității asemuitoare din trecut a femeilor române, s'ar putea da glasuri de mângăiere și inspiratoare de nădejdi în suflete, aducându-se totodată prinos pe altarul binefăcător hărăzit din modeste dăruiri. Pornind o muncă din inimă născută, adunând ban cu ban, fiecare după putință, aducând chiar jertfe, în apropiatul viitor vom avea împlinirea sublimului plan.

Nu cred să fie suflare românească care să nu fi așteptat glasul apelului care ne încălzește inimile. Român de bine, deaproape, de departe va fi pătruns de adevărul lui, care în viitor va completa opera închinată pe altarul umanității. S'a dovedit în toate timpurile ce desăvârșită muncă pot îndeplini femeile, sufletele gingașe, cari știu să desvolte energie și rezistență fără seamăn.

Soldatii răniți din spitale și-au dat banul pentru lăcașul orfanilor. Ne trebuie oare o dovadă mai sublimă a sufletului nobil ce caracterizează poporul nostru? Fără deosebire, fiecare român, trebuie să-și prezinte ofrandele alături de una dintre cele dintâi colecte, cea a soldaților răniți, care, a răspuns la cel dintâi glas de apel. Femeia română se va arăta și astădată vrednică de datoria ce i se impune din sânul neamului românesc.

Loterii, colecte, festivaluri, cărți postale și fotografiile puse în vânzare, toate cărțile aceste s'au întrebunțat în trecut drept izvoare de venit pentru scopurile impuse. Tot ceeace se poate face și astăzi și ceeace femeia are datoria s'o facă mai mult decât ori și când. E vorba doar numai de un reînceput de muncă ce negreșit își va avea rezultatele morale și materiale.

Putem avea garanție că femeia întregii suflări românești își va da obolul său, urmând pildei dnei Ecaterina Iorga. Îmbrățișând scopul ce ne călăuzește, în apropiatul viitor vom putea asista la așezarea pietrii fundamentale a acestui așezământ al nostru, în care se va inserie cu litere de aur munca neobosită și obolul dat de întreg neamul românesc. Binecuvântat va fi rezultatul unui scop împlinit din activitatea comună la care a contribuit ofranda mecenatului alături de banul săracului.

T. B.

Dela „Soc. femeilor ortodoxe-române din Saliște”.

— Dare de seamă despre a treta colectă. —

În „Românul” din 30 Malu a. c. s'a publicat o dare de seamă despre activitatea „Societății femeilor ortodoxe române” din Saliște în cel dintâi an de existență. Din această dare de seamă s'a putut vedea, cât este de puternic simțul de jertfă al membrilor acestei societăți, cari au contribuit cu sume foarte însemnate la diferite colecte, au lucrat haine, pentru soldații de pe câmpul de luptă, au îngrijit de cei răniți, alături în spitalul Crucii roșii din Saliște, și au săvârșit o serie întreagă de fapte ale îndurării creștinești.

Acest laudabil zel, manifestat de amintita societate în cel dintâi an de existență, nu a scăzut nici în anul al doilea. Din contră, el s'a potențat într'o măsură surprinzătoare. Aceasta se poate vedea și din sumele frumoase, cu cari au contribuit ele la colecta inițiată de comitet la începutul acestei ierni, cu scop de a procura lână pentru haine pe seama soldaților, precum și mijloacele pecuniare de lipsă pentru ajutorarea familiilor lipsite, dintre cari 120 au fost împărțite cu prilejul sfințelor sărbători ale Crăciunului de câte o pâne, o făclie și jumătate kg. carne de oaie. Iar soldaților din front a trimis această societate 480 bucăți haine de lână spre a-i scuti de înghețul iernii.

Lista contribuțiilor este aceasta:

Maria Drăgits 12 cor., Ana Dr. Lupaș 15 cor., Paraschiva D. Banciu 15 cor., Alexandrina I. Popa 15 cor., Ana I. Chirca 15, Maria Iordachie Roșca 15 cor., Elvira Dr. N. Comșa 30 cor., Banca „Poporul” 100 cor., Paraschiva B. Comșa 15 cor., Elisabeta Marcu 4 cor., Maria Hânsa 2 cor., Paraschiva Muntean 2 cor., Maria Pătruțiu 4 cor., Maria Căzan 10 cor., Stana I. Hociotă 10 cor., Magda Martin 2 cor., Dobra Pătruțiu 2 cor., Ana V. Popa 2 cor., Marina D. Comșa 7.50 cor., Ana N. Soră 5 cor., Ana I. Borcea 5 cor., Paraschiva Moisă 2 cor., Paraschiva Chipară 3 cor., Ana Roșca 2 cor.,

Ultima oră.

DEMISIA LUI SONNINO. — GIOLITTI VA LUA LOCUL DLUI SONNINO.

Lausanne. — O știre din Roma anunță că ministrul de externe, baronul Sonnino, a demisionat. Se afirmă în cercurile guvernamentale că d. Sonnino va rămâne totuși în guvern ca ministru fără portofoliu.

Lausanne. — Știri sosite dela granița italiană prin o persoană demnă de încredere, anunță că între fostul prim-ministru d. Giolitti și actualul prim-ministru d. Salandra se tratează acum intrarea celui dintâi în guvern.

Se afirmă că în cazul când tratativele cari se urmează acum vor reuși, d. Giolitti va lua portofoliul ministerului de externe, iar președinte de consiliu va rămânea tot d. Salandra.

POSTA ROMÂNĂ NU MAI PRIMEȘTE COLETE ȘI MESAGERII PENTRU GRECIA ȘI BULGARIA.

București. — Direcțiunea generală a poștelor publică un comunicat prin care arată că din cauza evenimentelor din Balcani nu se mai primesc colete și mesagerii pentru Grecia și Bulgaria. Corispondențele pentru aceste state se face prin Rusia.

PORTURI BULGĂREȘTI BOMBARDATE.

Sofia. — O escadră anglo-franceză, compusă din 40 de unități, a bombardat Makri și Dedeagaci.

SĂRBI INROLAȚI ÎN ARMATA FRANCEZĂ.

Amsterdam. — Guvernul sârb a primit propunerea guvernului francez ca armata sârbă să fie inrolată în cea franceză. Toată armata sârbă va fi transportată din Albania și dusă în Franța. Contingentele mai vechi vor fi duse în Franța, iar familiile celor inrolați vor fi îngrijite de guvernul francez.

ITALIENII ÎNAINTEAZĂ ÎN INTERIORUL ALBANIEI.

Lugano. — Se anunță din Valona: Italienii continuă să înainteze în interiorul Albaniei. Terenul greu de umblat le îngreunează însă înaintarea. La Valona a sosit mai pe urmă o divizie de infanterie provăzută cu mai multe baterii de artilerie grea.

OCUPAREA ORAȘULUI SAN GIOVANI DI MEDUA.

București. — Trupele austro-ungare au ocupat orașul și portul San-Giovani din Medua.

TRUPELE BULGARE ÎN FAȚA ELBASANULUI.

Sofia. — Kambana anunță: Trupele bulgare au înaintat între Elbassan și Stuga până la Elbassan.

AVIZ.

Aducem la cunoștința abonaților noștri că „Calendarul partidului național” pe 1916 e complet epuizat și nu se mai poate retipări. Sumele ce vor sosi de azi încolo pentru calendar, se vor socoti în abonament sau se vor retrimite.

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.

Bibliografie.

Primum următoarele publicații nouă: **I. Broșu: Siluete**, poezii. Prețul 2 cor. Se pot comanda dela „Librăria Arhidiecezană” și „Foaia Poporului” în Sibiu; „Concordia” în Arad; „Librăria I. Ciurcu” în Brașov, și „Librăria Arhidiecezană” în Blaj.

A apărut cea mai bună carte de rugăciuni, întocmită de preotul **Petru E. Papp**. Ea se vinde în folosul școlii românești din Pocola, susținută de ambele confesiuni.

Se extinde pe 280 pagini și cuprinde tot ce e necesar pentru mângăierea sufletească a unui creștin. Un exemplar costă 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Diecezană din Arad și „Doina” în Beiuș.

Redactor responsabil: **Constantin Savu**.

La librăria „Concordia” din Arad se află de vânzare următoarele calendare:

Calendarul Asociațiunii (Sibiu) 40 fil.

Calendarul Posnașul (Sibiu) 60 fil.

Calendarul Săteanului (Sibiu) 30 fil.

Calendarul dela Cluj 30 fil.

Calendarul Diecezan, Arad 50 fil.

Calendarul Poporului Român (Bpesta) 40 f.

Calendarul Fcii Ilustate 30 fil.

Calendarul umoristic și ilustrat 40 fil.

Calendarul Prietenul cel bun. Calendar ilustrat pentru toți cari fac parte din armată și sunt prieteni ai soldatului 60 fil.

Calendarul „Minervei” (București) 2 cor.

Calendarul Răsboiul popoarelor (București) 1 coroană.

Se caută

pentru administrația ziarului „Românul”

un adiunct

Pot competi și domnișoare.

Ofertele însoțite cu indicarea pretențiilor sunt a se trimite la

TIPOGRAFIA „CONCORDIA”
Arad.

ÎN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevoiască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se recere un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

Maria O. Borcea 2 cor., Marina N. Borcea 1 cor., Marina Miclăuș 3.75 cor., Mărioara Odor 3.75 cor., Neaga Hânsa 3 cor., Ana D. Comaniciu 2 cor., Paraschiva Moisin 2 cor., Maria O. Borcea 3.75 cor., Ana I. Herța 7.50 cor., Ana Criștiu 2 cor., Elisabeta Stănișoi 2 cor., Ioan S. Băroiu 1 cor., Ana Boia 2 cor., Paraschiva Mosora 2 cor., Ana Aldea 2 cor., Maria Giurgiu 6 cor., Elisabeta Dădărlat 1 cor., Iustina Bărză 15 cor., Elisabeta Goșa Craiu 15 cor.,

Maria Hărăcin 2 cor., Marina Schiopu 6 cor., Stana Puschila 1 cor., Maria Dădărlat 5 cor., Maria Răuciu 1 cor., Ana Țintea 1 cor., Marina Popa 2 cor., Ana Tudor 5 cor., Paraschiva Geana 10 cor., Danil Ioan 1 cor., Ana și Paraschiva Bloțiu 7.50 cor., Ana Roșca 1 cor., Paraschiva Coșa 1 cor., Ana Popa 2 cor., Paraschiva Rodean 2 cor., Paraschiva D. Popa 1 cor., Maria Popa 1.20 cor., Grațieța Bărzau 10 cor., Ilie Soră 5 cor., Ilie Comșa 2 cor., Maria Dădărlat 2 cor., Andrei Lascu 2 cor., Ana Mărtin 15 cor., Maria D. N. Roșca 4 cor., Dr. I. Cupu 5 cor., Ana I. Dădărlat 10 cor., Stana Schitea 4 cor., Ana Moisin 3 cor., Maria O. Hășigan, Mărioara Duma 3 cor., Ana Goșa 1 cor., Eugenia Steflea 8 cor., Ana Marcu 1 cor., Ioan Jitian 2 cor., Maria Steflea 3 cor., Dumitru Băilă 2 cor., Aurel Aleman 2 cor., D. Beju 2 cor., Maria V. Munteanu 2 cor., Paraschiva Dancu 15 cor., Ermina Irhaș 7.50 cor., Mărioara Giura 5 cor., Ana Loșniță 5 cor., Ana Neamțu 3 cor., Maria Hășigan 2 cor., Kocsis János-né 2 cor., Kreman Gyuláné 2 cor., Marina Dădărlat 4 cor., Mărinuța Iosof 4 cor., Ioan Tața 1 cor., Danil Rodeanu 1 cor., Justina D. Bărzau 7 cor., Elisabeta Băuciu 1 cor., Ilie Măgean 2 cor.

Maria P. Tâmpănariu 2 cor., Oprea Soră 4 cor., Ana Pavel 5 cor., Maria D. Stan Hertia 15 cor., Ana Oprean 3 cor., Elisabeta Tănase 2 cor., Nicolae Joima 3 cor., Ieronim Mardan 2 cor., Paraschiva Bucșan 1 cor., Maria Latzescu 4 cor., Stefania Dr. Petra 15 cor., Anton German 5 cor., Lazar Stoia 3.60 cor., Teodor Pătrușiu 2 cor., Comana St. Vulcu 4 cor., Dumitru Drăgoiu 2 cor., Ana David 4 cor., Maria Domnariu 10 cor., Nicolae Mosora 6 cor., Sofia Dancu 1 cor., Ana Fanea 2 cor., N. N. 2 cor., Simeon Simonetti 2 cor., Maria Floaș 1 cor., Cornelia Pinteș 3 cor., Maria Jitian 2 cor., Paraschiva Bucșan 4 cor., Maria Hășigan 2 cor., Maria N. Țintea 2 cor., Ana Simian 1 cor., Maria Opris 1 cor., Ana Tomoiagă 3 cor., Paraschiva Cruțu 2 cor., Soră Bărsan 10 cor., Ana I. Topârcean 7 cor., Oprea Borcea 2 cor., Maria Moga 1 cor., Ioan Oprean 6 cor., Sabina I. Banciu 10 cor., Toma Lupăș 6 cor., Ana Buzdughină 1 cor., Terezia Schneider 1 cor., Dumitru Maer 1 cor., Paraschiva Peligrad 2 cor., Ana Muntean 2 cor., Văd. Ana I. Peligrad 5 cor., Ilie Jitian 10 cor., Mărioara Dobrescu 6 cor., Nicolae Măgean 1 cor., Maria Hășigan 1 cor., Paraschiva Roșca 10 cor., Dobra Tunariu 6 cor., Paraschiva Dădărlat 2 cor., Maria Hășigan jun. 2 cor., Paraschiva Jurca 10 cor., Elena Dr. Borcea 7.50 cor., Maria D. Borcea 3 cor., Stănuță N. Petrușiu 5 cor., Domnica Răuciu 2 cor., Paraschiva Cărată 1 cor., Maria Bloțiu 5 cor., Paraschiva Lăpădat 5 cor., Maria Coman Lăpădat 5 cor., Maria Comă 1 cor., Maria I. Borcea 1 cor., Paraschiva I. Comă 2 cor., Marina S. Lupăș 2 cor., Maria Puschila 2 cor., Ioan Pătrușiu 2 cor., Paraschiva Dârdea 1 cor., Paraschiva Hășigan 2 cor., Nuța Sârbu 50 fil., Ana P. Ghib 2 cor., Paraschiva Tipuriță 2 cor., Simion Demian 2 cor., Stana Cornea 1 cor., Paraschiva Herța 2 cor., Ana Cercel 1 cor., Maria Lupăș 10 cor., Maria P. Comșa 15 cor., Mărioara Bredicean 15 cor., Silvia Comșa 15 cor., Ionel Comșa 10 cor., Elis. Herța 15 cor., Ana Comșa 7.50 cor., Paraschiva B. Popa 10 cor., Nicolae Hertă 1 cor., Nicolae Ittu 2 cor., Maria Goșa 2 cor., Constanța Brățian 4 cor., Stan Pătruș 2 cor., Ana Domnariu 40 fil., Dumitru P. Comșa 1 cor., Dumitru Popa 2 cor., Ioan Lupăș 5 cor., Maria Lazinovic 60 fil., Danil Ciucur 2 cor., Elena Simonetti 2 cor., Nicolae Hanciu 2 cor., Vasile Muntean 60 fil., Maria Roșca 2 cor., Stana German 1 cor., Ioan Bărzan 60 fil., Anuța Schiopu 80 fil., Paraschiva Drăgoiu 1 cor., Ana Ciucur 4 cor., Ioan Moldovan 2 cor., Maria Sebeșan 1 cor., Ana Droc 2 cor., Maria Dădărlat 2 cor., Dionisie Preda 4 cor., Dr. Nicolae Calefariu 10 cor., Paraschiva Sârbu 2 cor., Paraschiva Dădărlat 1 cor., Maria Dârdea 30 dkg. lână, N. N. 32 cor., N. N. un sac de grâu în preț de 32 cor., Vasile Schiopu 25 dkg. lână, Paraschiva Roșca pereche pumnușei, Maria Roșca 1 pereche apărătoare de genunchi, Maria Vărvorea 1 pereche apărătoare de genunchi. — În total 1095 coroane.

Tuturor donatorilor și creștinilor milostive, cari n'au pregetat a-și da și în rândul acesta obolul și munca lor pentru mângăierea deaproapei obidit li se exprimă și pe această cale cea mai călduroasă mulțumită, atât în numele celor împărtășiți de ajutor, cât și în numele comitetului societății.

Comitetul Societății fem. ort. rom. din Sălște.

Mulțumită publică.

Neputând mulțumi în particular fiecărui, exprim mulțumita mea profundă: tuturor amicilor și cunoșcuților cari din incidentul morții preaiubitei și neuitatei mele soții Silvia, mi-au trimis scrisori de condolență și de mângâiere.

Parța, la 29 Ianuarie 1916.

Petru Muntean
paroh gr. cat.

Caut

un practicant

care are 8—10 luni practică pe lângă toată proviziunea și 80 de coroane lunar.

VIRGIL VLAD.

farmacist.

Va 2587—10

Gyulafehérvár.

ANUNȚ.

Un practicant sau practicantă poate afla aplicare îndată la institutul nostru.

„SENTINELA”

Institut de economii și credit ca societate pe acții în Satul-Nou — Révaujfalu.
Se 2568—10

ANUNȚ.

In cancelaria notarului cercual din Săsciori (Szászcsor) (Szeben m.) află aplicare momentană un cancelist Domn sau Domnișoară; cei cu practică bună în afacerile notariale pe lângă 120 Cor; iar cei cu practică mai puțină 85 Cor. salar lunar.

Preferiți sunt cei cu diplomă de notar, iar fiind postul de vice-notar vacant pot fi cu timpul aleși în acest post definitiv.

Săsciori, (Szászcsor, Szeben m.) la 18 Ianuarie 1916.

Augustin Bârsanu,
notar cercual.

(Ba 2571—3)

VINURI
vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) Petru Beneș. căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914		
Vin alb — — — —	1.40	1.20
Bizling — — — —	1.50	1.25
Boșu de Minț — — — —	1.80	1.30
Carbenet — — — —	1.60	—

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb — — — —	—	98
Bizling — — — —	—	1.00
Șiller — — — —	—	1.10

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 lei în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

So 2512

Petru Beneș

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.).

Se primește
pe lângă o plată bună
un scriitor
cu practică în afacerile advocațiale.
A se adresa:

Dr. Ioan Margita
advocat, Algyógy.

Dr. med. CARL JIKELI

ordonează pentru bolnavi de ochi
Lunea, Mercuria și Vinerea dela
2½ — 4 ore p. m. (Ji 2574—2)

Sibiiu, Piața mare No. 19. etaj.

FARMACIA
KÁRPÁTI JÁNOS,

ARAD, ÎN COLȚUL PIETEI BO-
SZA ISTVÁN, vis-à-vis de gara trenului electric.

Imprumuturi
de amortizare pe proprietăți:

pe 50 ani	586	} curs 92
„ 30 „	677	
„ 35 „	641	} curs 95
pe 50 ani	630	
„ 35 „	680	

— : Mijlocește : —

Szücs F. Vilmos

reprezentantul soc. „Nagy-
szebeni földhitelintézet”

Arad, Karolina utca 8 sz.

Va 2587—10

In atențiunea
negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de
ciocoladă și zaharicale pen-
tru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrássy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ca 2270)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VARȘET. strada Kudritzner numărul 44—46.

Cea mai renumita

nare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).

pregătește mobilele cele mai moderne
și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, co-
voare, perdele, țesături foarte fine și
mașini de cusut. — (Sa 113)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția internațională din Budapesta în 1896

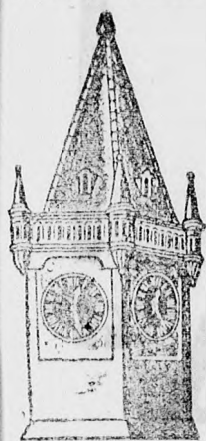
Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alții

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-
Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai
mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușu-
rință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scu-
tite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de
dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea
superioară — ca violina — cu găuri în figura S și au un ton mai intensiv mai
adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrația mai voluminoasă decât cel de
sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un
clopot de 451 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre fa-
cerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor
vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

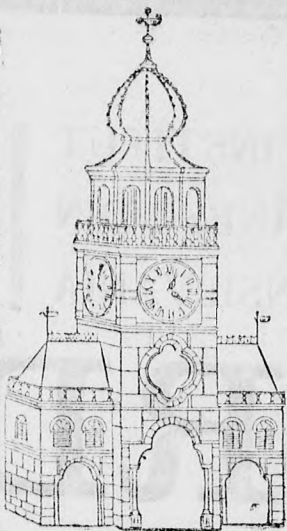

CEASURI PENTRU BISERICI.

**SZÁNTHÓ
GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici
NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici care se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri care luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Lieferantul diecezilor gr. or. și gr. cath.

Carl Stürner

funar

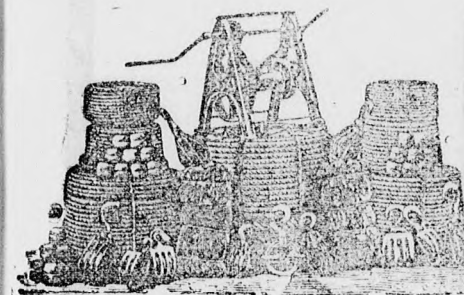
succesorul lui

Joh. Ongert's

SIBIIU

Hermannstadt

Saggasse 22.

■ Oferă lucrări de câneapă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpeștre, cingătoare ațe pentru rolete, ață pentru sacl etc.

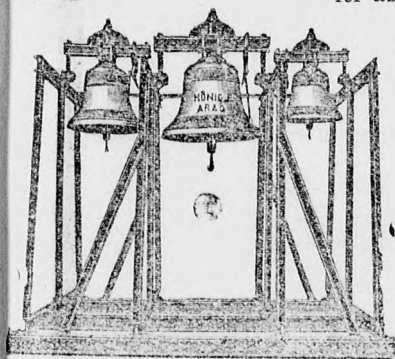
■ **MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII.** ■
Revanzătorii primesc rabat! Su 2069

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezonator brevetat

Ho 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonie și astfel aseriază acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătoresc precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fer
Staluri

Prospecte și preliminar de spese gratis.

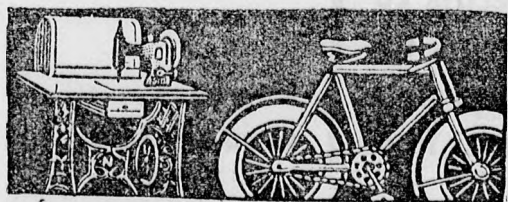
Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui
LEITNER, Cluj, (Kolozsvar).

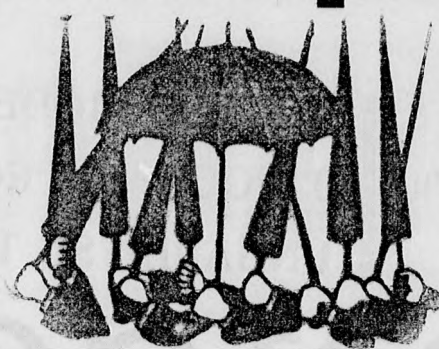
Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzi din provincie nu se scotește pachetarea.

Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

Unde

se pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **En-tout-cas** și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună;

Cămeși de modă albe și colorate
GULERE și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duple; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit“.

ATELIER DE CURELARIE, ȘELĂRIE ȘI COFERARIE

ORENDT G. & FEIRI W.

ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR

Strada Cisnădiei 45. **SIBIIU, Heltauer-gasse 45.**

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovăjuri, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie pe lângă prețurile cele mai moderate. **CURELE DE MAȘINI, CURELE DE CUSUT ȘI LEGAT SKY** (vârzobii), permanent în depozit. Toate articolele în branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste de prețuri la cerere se trimit franco. (O-9)

Comandele prin poștă se efectuează prompt și conștientios.

SZLANNÁR ÉS RÓTH

intreprindere de pictură de sticlă,
altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă, biserici, altare, icoane și fresco, totfelul de lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane. Aurituri și pictarea tablourilor staționare.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriri pentru bănci și societăți, precum și tipăriri advocațiale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**